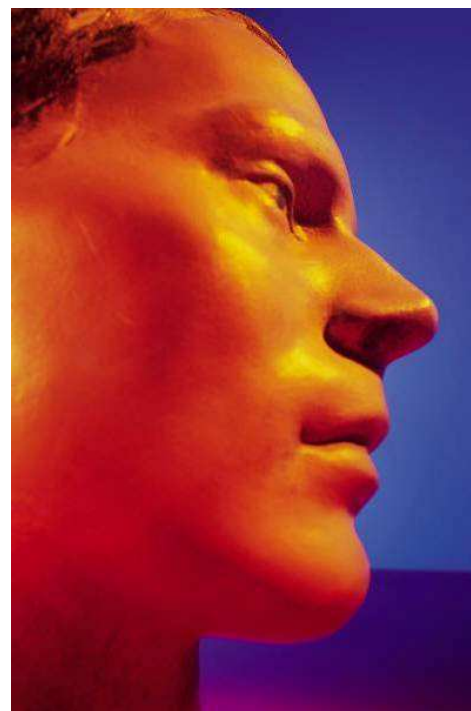

En mulighed for at få sat livet sammen igen

Evaluering af mandecentrets aktiviteter og resultater

Udarbejdet for mandecentret af Socialt Udviklingscenter SUS (2008)

Ivan Christensen, Jesper Henriksen, Pauline Haagensen & Vibeke Bruun-Toft

Forord

Socialt Udviklingscenter SUS har evalueret mandecentrets aktiviteter og resultater. Evalueringen er gennemført med brug af kvantitative og kvalitative metoder. 64 tidligere eller nuværende brugere af mandecentret har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse. Herudover har SUS interviewet 8 brugere, ligesom vi har gennemført interview med mandecentrets ansatte samt Boligfonden for enlige mødre og fædre.

I forbindelse med evalueringens gennemførelse har der været afholdt et referencegruppemøde, hvor 2 tidligere brugere af mandecentret samt mandecentrets medarbejdere og forstander havde lejlighed til at kommentere et første udkast af rapporten. Alle takkes for konstruktive kommentarer.

Socialt Udviklingscenter SUS vil herudover gerne takke alle deltagere i spørgeskemaundersøgelsen og interviews for at give os adgang til jeres erfaringer, overvejelser og refleksioner.

Evalueringen er udarbejdet i maj-oktober 2008 af Ivan Christensen, Jesper Henriksen, Pauline Haagensen & Vibeke Bruun-Toft.

1	Baggrund, formål og konklusion	5
1.1	Om mandecentret.....	5
1.2	Evalueringsens formål.....	6
1.3	Konklusion.....	7
2	Brugernes situation før, ved og efter kontakten med mandecentret	16
2.1	Parforholdet, bruddet og konfliktniveauet.....	16
2.2	Brugernes personlige følelsesmæssige problemer	21
2.3	Brugernes samvær med deres børn	26
2.4	Brugernes sociale netværk	35
2.5	Brugernes boligsituation	40
2.6	Brugernes økonomiske situation	45
2.7	Brugernes uddannelses- og erhvervsituation.....	49
2.8	Brugernes helbred.....	53
3	Kontakt til, hjælp og støtte fra mandecentret samt vurdering af udbyttet.....	57
3.1	Indledende kontakt med mandecentret.....	57
3.1.1	Hvor kender mændene mandecentret fra?	57
3.1.2	Hvor lang tid går der, før brugerne henvender sig i mandecentret?	59
3.1.3	Hvorfor kontakter mændene mandecentret?	60
3.1.4	Afklaring af mændenes behov for støtte.....	62
3.2	Tilbud på mandecentret	64
3.2.1	Rådgivning i mandecentret	65
3.2.2	Individuel coaching i mandecentret.....	67
3.2.3	Fokusgrupper i mandecentret.....	68
3.2.4	Parsamtaler	71
3.2.5	At bo på mandecentret	73
3.2.6	Hvordan slutter kontakten med mandecentret?	75
3.2.7	Sammenhæng mellem problemtyper og støtteform.....	77
3.2.8	Principper, metoder og kompetencer.....	79
3.3	Brugernes vurdering af mandecentrets rådgivning	84
3.4	Nye tiltag?.....	88
4	Metode, data, informanter og teori	89
4.1.1	Spørgeskemaundersøgelsen	89
4.1.2	mandecentrets egen database.....	90
4.1.3	Kvalitative interview	91
4.1.4	Informanterne – hvem er de?	92

4.1.5	Analysemetoder	95
4.1.6	Effekt- og procesevaluering.....	96
5	Litteraturhenvisninger	97

1 Baggrund, formål og konklusion

1.1 Om mandecentret

mandecentret er et tilbud til mænd, der i forbindelse med skilsmisse eller et brudt parforhold har brug for støtte og hjælp. Tilbuddets overordnede formål er at skabe et beskyttende og fremadrettet pusterum for mændene og styrke dem i at blive bevidste om egne handlemuligheder. mandecentret består af et bofællesskab og et rådgivningstilbud. Bofællesskabet indeholder 10 enkeltværelser samt 2 værelser, der benyttes som samværs- og samtalerum. Rådgivningstilbuddet er til mænd, som har behov for hjælp og støtte til at komme gennem en krise og videre på en positiv måde ved hjælp af samtale og rådgivning.

mandecentrets tilbud indeholder individuelle samtaler og rådgivning om personlige, praktiske og juridiske problemstillinger samt individuelle coachingforløb, hvor mændene kan få redskaber til at bruge egne ressourcer på en positiv og fremadrettet måde i forhold til dem selv, deres børn, familie og netværk. Endvidere tilbyder mandecentret parsamtaler med henblik på, at få parterne til at kommunikere bedre med hinanden, således at parterne enten kan fortsætte deres samliv eller gå fra hinanden så konfliktfrit som muligt. Endelig faciliterer mandecentret fokusgrupper, bestående af mænd med kontakt til mandecentret, hvor mændene kan dele deres vanskeligheder og erfaringer med hinanden. mandecentret har desuden indrettet børnerum og kan tilbyde trygge rammer for mændenes samvær med deres børn.

Forløbene i mandecentret er individuelle og tilrettelægges efter behov. Misbrugere og psykisk syge kan ikke bo i mandecentrets bofællesskab, men kan komme og modtage rådgivning.

mandecentret har siden det åbnede med rådgivning i september 2006 og frem til 1. april 2008 haft kontakt med i alt 342 brugere. Bofællesskabet åbnede i juli 2007, og af de 342 personer har i alt 28 personer boet i bofællesskabet i perioden juli 2007 til april 2008.

Geografisk er mandecentret placeret på Christianshavn i det indre København i lækre lokaler indrettet med nye møbler. Der er personale til stede i mandecentret er i hverdage kl. 8.00-20.00 og i weekenden kl. 10.00-18.00. mandecentret har

ansat en forstander, fire fuldtidsansatte med pædagogisk, socialfaglig eller akademisk baggrund - samt én coach og en jurist, som begge er tilknyttet mandecentret 7 timer om ugen. Medarbejderne har en videreuddannelse, som NLP Practitioner Coach og en videreuddannelse som konfliktmægler fra Center for Konfliktmægling.

1.2 Evalueringens formål

Sociale Udviklingscenter SUS har i perioden maj-oktober 2008 evalueret mandecentrets aktiviteter og resultater. Evalueringen gennemføres således på et tidspunkt, hvor mandecentret måske nok har fundet sine ben at gå på, men stadig må betragtes som et relativt nyetableret tilbud for eksempel i forhold til den fælles forankring af metodiske tilgange, etableringen af fælles normer med videre. Dette gælder i særdeleshed i forhold til bofællesskabet - som det nyeste tilbud - men i et vist omfang også i forhold til rådgivningen.

Evalueringen belyser på den ene side i hvilket omfang, mandecentret indfrir sine målsætninger, som de er beskrevet i mandecentrets ansøgning til Socialministeriet (nu: Velfærdsministeriet).

I ansøgningen til Velfærdsministeriet beskriver mandecentret sin målsætning som, at:

- mændene opretholder kontakt til børn
- mændene bibeholder en arbejdsmarkedstilknytning, såfremt en sådan findes
- mændene får egen bolig, så arbejdstilknytning/uddannelse og tilknytning til børn kan bibeholdes på længere sigt
- mændene opretholder kontakt til venner, kollegaer, studiekammerater med videre eller får opbygget et socialt netværk for eksempel gennem tilknytning til forening, arbejdsplads, værested el.lign.

Succeskriteriet, for at mandecentret indfrir sine målsætninger, er: at 75 % af beboerne i mandecentrets bofællesskab ved fraflytning har opnået passende bolig, positiv udvikling af samvær med børn og fastholdelse af job.

I det følgende benyttes de samme succeskriterier som baggrund for vurderingen af resultaterne for de personer, som har benyttet mandecentrets rådgivning, coaching, parsamtaler med videre, men som ikke har boet i bofællesskabet.

Ud over at beskrive mandecentrets resultater i forhold til børn, bolig, netværk og arbejdsmarkedstilknøytning analyserer og diskuterer evalueringen også mandecentrets resultater i forhold til brugernes økonomi, personlige og følelsesmæssige situation samt i forhold til helbred. I denne del af evalueringen belyses det også, hvilken hjælp og rådgivning mændene har fået i forhold til samværet med deres børn, deres boligsituation og så videre.

Det er væsentligt at være opmærksom på, at analysen af mandecentrets resultater ikke er en analyse af mere langsigtede effekter og udbytte af mandecentrets indsats. For det første gennemføres evalueringen på et tidspunkt, hvor det endnu i en del tilfælde er for tidligt at vurdere mere langsigtede effekter af mandecentrets indsats. For det andet har vi ikke en kontrolgruppe, som kan bruges til at sammenligne udviklingen for personer, som har erfaring med mandecentrets indsats med udviklingen for personer, som ikke har erfaring med mandecentret.

I evalueringens anden del går vi et skridt videre i analysen og undersøgelsen af, hvad der sker i mødet mellem medarbejdere og brugere på mandecentret. Det vil sige, at fokus er at afdække og beskrive forløb, metoder og principper i mandecentrets indsats. Den opnåede viden skal bidrage til den løbende kvalitetsudvikling af centrets indsats. Endvidere nuanceres, og perspektiveres resultaterne af den første del af evalueringen. Formålet med anden del af evalueringen er også at undersøge brugernes oplevelse af – og tilfredshed med – mandecentrets indsats.

Evalueringen er udarbejdet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse med deltagelse af 64 mænd som har været - eller stadig er - i kontakt med mandecentret. Herudover er der gennemført kvalitative interviews med 8 tidligere eller nuværende brugere samt mandecentrets personale, forstander og Boligfonden for enlige mødre og fædre.

1.3 Konklusion

Evalueringen viser, at en del af brugerne af mandecentret oplever en forværring af deres livssituation med hensyn til bolig, arbejde, alkoholforbrug og i forhold til karakteren af deres sociale netværk i forbindelse med samlivsoophøret med eks-samleveren. Det ser man, når man sammenligner udviklingen i mændenes livssituation fra dengang de levede i parforholdet med situationen på det tidspunkt, hvor

de henvender sig til mandecentret. Denne forværring kan betragtes som en del af den krise, som mændene gennemlever i forbindelse med samlivsoophøret.

Personlig krise

Det helt overvejende indtryk er, at mandecentret bidrager til og støtter mændene i at komme ud af deres krise. I hvilket omfang dette alene kan tilskrives mandecentret er usikkert, således må det formodes, at det også spiller en væsentlig rolle, hvor lang tid der er gået siden samlivsoophøret. Resultaterne af såvel spørgeskemaundersøgelsen som interviewrunden peger dog ganske entydigt på, at en af mandecentrets store styrker er at bidrage til, at den enkelte mand kan håndtere og komme videre i forhold til den følelsesmæssige krise, han befinder sig i.

Børn

Der er en stor gruppe mænd, som henvender sig til mandecentret for at få hjælp til at løse et problem i forbindelse med deres børn. Evalueringen viser, at 20 % af mændene i dag ser deres børn sjældnere end hver 14. dag, mens de resterende 80 % ser deres børn minimum én gang hver fjortende dag.

Undersøgelsen giver ikke et entydigt svar på, hvorvidt mændene i dag er bedre i stand til at imødekomme deres børns behov på en hensigtsmæssig måde, eller om der er 75 % af mændene, som har haft en positiv udvikling af samværet med deres børn. Dette skal blandt andet ses i sammenhæng med, at succeskriteriet er meget ambitiøst, men skyldes også, at det ikke er muligt at konkludere entydigt på mændenes udvikling i samværet med deres børn på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen. Endelig spiller det en rolle, at spørgsmålet om samvær er et område, hvor kvindens ønsker ofte prioriteres, når der træffes afgørelser i Statsforvaltningen.

I vores interviews hører vi flere gange, at man som mand har meget få rettigheder i forhold til fælles børn, hvis moderen ikke ønsker at samarbejde. Det skaber stor frustration hos mændene, ligesom det er en kilde til konflikt og uro mellem eks-samleveren og den enkelte mand. Undersøgelsen giver ikke et entydigt billede, når vi ser på udviklingen i, hvor ofte den enkelte mand laver en række dagligdags aktiviteter med sit/sine barn/børn.

Omvendt ser vi en positiv udvikling i retning af færre konflikter mellem mændene og deres eks-samleverere, når vi sammenligner situationen på henvendelsestidspunktet med situationen i dag. Hvorvidt dette kan tolkes som udtryk for, at den enkelte mand er i stand til bedre at imødekomme børnenes behov er usikkert,

men det kan være udtryk for, at mændene – og eks-samleveren – i dag er i stand til at tilsidesætte deres frustrationer i forhold til hinanden og samarbejde positivt om at skabe den bedst mulige situation for fælles børn til trods for samlivsophøret. Samtidig hører vi også flere gange i vores interview om, hvordan den enkelte mand har fået råd, vejledning og redskaber til at håndtere forholdet til deres børn efter samlivsophøret.

Med hensyn til udviklingen i mændenes samvær med deres børn er vores generelle konklusion, at der er behov for en dyberegående undersøgelse – som eventuelt inddrager børnene selv - af udviklingen i mændenes samvær med deres børn, herunder også om mændene i dag er i stand til at imødekomme deres børns behov på en hensigtsmæssig måde.

Socialt netværk

Mellem en tredjedel og halvdelen af mændene henvender sig til mandecentret, fordi de er ensomme. Resultaterne viser, at tre ud af fire af mændene ved kontaktophør med mandecentret har kontakt til familie og/eller venner.

Bolig

Indtrykket er, at udviklingen i mændenes boligsituation er præget af uro i forbindelse med samlivsophøret, men også at mændene efter en periode får løst deres boligproblem. Ingen af informanterne bor ved kontaktophør med mandecentret i midlertidige boligløsninger, som for eksempel lejet værelse eller midlertidigt hos venner eller familie.

Økonomiske problemer

Kun hver femte af informanterne søgte hjælp til at få løst et økonomisk problem, da de henvendte sig til mandecentret. Brugernes indkomst er stort set uforandret i dag sammenlignet med deres indkomst ved henvendelsestidspunktet. Samtidig oplyser lidt mere end halvdelen af mændene dog, at de har økonomiske problemer i dag – for eksempel har svært ved at betale regninger til tiden med videre – hvilket blandt andet må ses i sammenhæng med opløsningen af den fælles økonomi i forbindelse med samlivsophøret.

Erhvervsituation

Det er kun hver ottende af brugerne, som søger hjælp for at få løst et problem i forbindelse med deres erhvervsituation. Det er dog karakteristisk, at der er tale om mænd, som også søgte om hjælp, fordi de havde det dårligt og for eksempel

led af frustrationer og tristhed, ligesom der er flere af dem, der også søgte hjælp til at løse et ensomhedsproblem. Når vi ser på situationen i dag er tre ud af fire ”aktive” erhvervsmæssigt – hvilket stort set svarer til situationen, da brugerne levede i parforholdet, ligesom det er en lille forbedring set i forhold til mændenes situation, da de henvendte sig til mandecentret.

Helbred

Udviklingen i mændenes helbredssituation kan betragtes som en indikator for deres generelle velbefindende. Brugernes motionsvaner ser ikke ud til at have ændret sig nævneværdigt i perioden fra samlivet med eks-samleveren til i dag. Med hensyn til alkoholforbrug er der tale om en positiv udvikling, idet antallet af brugere, der drikker mere end 21 genstande om ugen er faldet til det halve af, hvad det var under samlivet med eks-samleveren. Brugernes kostvaner ændrer sig en smule, men udsvingene er begrænsede. Brugernes søvnvaner forværredes en del efter bruddet med eks-samleveren til idag, hvor de faktisk har bedre søvnvaner end i tiden sammen med eks-samleveren. Generelt ser mændenes helbredssituation ud til at udvikle sig positivt med tiden.

Opsamling

Helt overordnet kan det konkluderes, at mandecentret indfrier sine ønskede målsætninger i forhold til bolig, erhverv og socialt netværk. I forhold til samværet med børn er det vanskeligt entydigt at konkludere, at der er tale om en positiv udvikling. Det er væsentligt at være opmærksom på, at det på baggrund af analyserne ikke er muligt at konkludere, at det er mandecentrets indsats alene, som har forårsaget den positive udvikling. Derimod må det formodes, at for eksempel også tiden spiller en væsentlig rolle.

I forhold til vurderingen af mandecentrets indsats er det væsentligt at bemærke, at hvad angår bolig, økonomi og arbejdsmarked er der en tendens i retning af, at personer, der specifikt henvender sig med et af disse problemer, ikke nødvendigvis får hjælp fra mandecentret til at håndtere det specifikke boligproblem, økonomiske udfordringer med videre.

Forebyggelse af hjemløshed og social deroute

Evalueringen berører flere gange indirekte spørgsmålet om, hvorvidt mandecentret bidrager til at forebygge yderligere social deroute som hjemløshed og misbrug.

Helt generelt er der blandt deltagerne i undersøgelsen ikke tegn på, at de i dag er i risikozonen for at udvikle en yderligere social deroute. Kigger vi på klasiske sårbarhedsfaktorer som bolig, erhvervsituation med videre i forhold til hjemløshed og socialt udsathed (jf. Benjaminsen og Christensen, 2007 & Pico Geerdsen et al, 2005) ser vi således, at mange af deltagerne i undersøgelsen i dag er i arbejde, alle har en permanent boligløsning, få drikker mere end 21 gentande om ugen og mange har et socialt netværk. Umiddelbart er der således ikke noget, der peger på, at mandecentrets brugere befinder sig i en social deroute af mere alvorlig karakter. Dette kan blandt andet være et positivt resultat af mændenes møde og erfaringer med mandecentret, men det kan også være et udtryk for, at mandecentrets brugere generelt er fra den del af den danske befolkning, som er i stand til at håndtere et samlivsophør uden fuldstændigt at få gulvtæppet revet væk under sig. Endelig kan det også være udtryk for, at deltagerne i undersøgelsen repræsenterer den mere velfungerende del af mandecentrets brugergruppe. Dette bekræftes dog ikke af den repræsentativitetsanalyse, der er udarbejdet som en del af evalueringen.

Selv om der generelt ikke er noget, der peger på, at deltagerne i undersøgelsen i dag befinder sig i en situation, som kan karakteriseres som 'socialt udsat' skal en lille bekymring formuleres. Der er således er en mindre gruppe blandt mændene i undersøgelsen, som i dag måske er mere 'udsatte' end de øvrige deltagere. Der er således en mindre gruppe på omtrent 10 % som er berørt af arbejdsløshed og ensomhed. Mændene i denne gruppe har dog ikke et større misbrug end de øvrige deltager i undersøgelsen, men det kan frygtes, at de grundet deres udsatte situation på arbejdsmarkedet og i forhold til socialt netværk udviser de første tegn på en mere alvorlig social deroute.

Kontakt til samt hjælp og støtte fra mandecentret

I anden del af evalueringen stilles der skarpere på indholdet i mandecentrets indsats. Det beskrives, hvordan brugerne kommer i kontakt med mandecentret, hvordan deres situation udredes, samt hvilke kriterier, der er for, at man kan flytte ind i bofællesskabet eller for at få hjælp i rådgivningen. Herudover beskrives brugerens udbytte af mandecentrets indsats, ligesom spørgsmålet om mandecentrets metoder og principper diskuteres.

Generelt beskrives mandecentrets metode som systemisk og holistisk. Der tages udgangspunkt i den situation og de problemer, mændene har, når de kommer i kontakt med mandecentret, og siden kigges der på øvrige aspekter af mændenes liv som netværk, erhvervsituation og så videre. Den væsentligste kompetence hos

mandecentrets personale beskrives som livserfaring, det rette menneskesyn og den rette personlighed. Herudover benyttes en række specifikke metoder som fokus-grupper, coaching, parsamtaler med videre.

Hvor mange problemer

Halvdelen af brugerne søger hjælp fra mandecentret til at løse mindst to problemer, for eksempel i forhold til følelsesmæssige problemer og problemer i forhold til samvær med børn. Hver tredje søger hjælp til tre eller flere problemtyper.

Udredning

Brugerne udredes ved hjælp af én til to samtaler, hvor der spørges til brugerens historie, nuværende situation og behov for og forventninger til støtte. For at flytte ind i bofællesskabet skal man igennem to samtaler med deltagelse af to personaler.

Kriterierne for at få hjælp er - udover kravet om brud eller problemer i parforholdet - ikke yderligere formaliseret. På sigt kan det blive tilfældet i forhold til at flytte ind i bofællesskabet – hvor man ikke kan bo, hvis man har et (ubehandlet) misbrug eller er psykisk syg – da forventningen er, at antallet af henvendelser vil stige med tiden. I øjeblikket er der ikke opskrevet nogen på venteliste til et af de 10 værelser.

Rådgivning

Langt hovedparten af brugerne har haft individuelle samtaler med en kontaktperson fra mandecentret. Samtidig har en tredjedel fået telefonrådgivning, juridisk rådgivning og rådgivning i form af svar på konkrete spørgsmål.

Rådgivningen foregår som løbende samtaler mellem kontaktperson og brugere, men også mere løst, når den enkelte bruger har konkrete spørgsmål, som kan drøftes med det tilstedeværende personale. Formålet med rådgivningen er at møde manden i den situation, han befinder sig i, og støtte ham i forhold til at komme videre med sit liv. Rådgivningsemnerne spænder vidt og kan omhandle både personlige følelsesmæssige forhold, spørgsmål omkring samvær med børn samt i forhold til bolig, netværk, job og uddannelse, økonomi med videre.

Individuel coaching

Sammenlignet med antallet af personer, som har modtaget rådgivning er det få – i alt 13 % (8 personer) - som har fulgt individuelle coachingforløb.

Coachingforløbene er målrettede personlige udviklingsforløb, som tilbydes mændene på baggrund af personalets vurdering af behovet. Den enkelte bruger er ikke altid i stand til at skelne coaching fra de individuelle samtaler, hvilket blandt andet skyldes, at der også bruges coachingteknikker i de individuelle samtaler, ligesom begge metoder benyttes for at indfri mandecentrets overordnede formål om at styrke mændene i at blive bevidste om egne handlemuligheder.

Blandt de interviewede brugere nævnes det, at coachingforløbene kan omhandle forholdet til børn, forholdet til det sociale netværk, personlig udvikling, erhvervs-mæssig karriere og bolig. De interviewede brugere omtaler udbyttet af coachingforløbene positivt.

Fokusgrupper

Fokusgrupper er samtalegrupper, hvor mændene kan mødes og drøfte deres erfaringer og udfordringer. Det er ikke let at løbe fokusgrupperne i gang. Generelt er mændene positive i forhold til fokusgrupperne, men samtidig fremhæves det også, at det er vigtigt, at det er væsentlige emner, som tages op. Når fokusgrupperne fungerer, er der tale om erfaringsudvekslingsfora, hvor mændene kan lære af hinandens erfaringer og oplevelser. Det er kun mandecentrets mandlige personale, som deltager i fokusgrupperne.

Bofællesskabet

Blandt informanterne har i alt 7 personer boet i mandecentrets bofællesskab. Generelt er mændene glade for at bo i bofællesskabet – det opleves som et fristed – men samtidig er det karakteristisk, at det er vanskeligt at etablere fælles aktiviteter for beboerne og deres børn.

Parsamtaler

Parsamtalerne opleves som meget relevante af mændene. Når det lykkes at få eks-samleveren med til at deltage, bidrager samtalerne til, at mand og eks-samlever kan kommunikere sammen på en hensigtsmæssig måde, ligesom der også er eksempel på et par, hvor parsamtalerne har bidraget til, at de kæmper videre for at holde liv i forholdet.

Hvordan stopper kontakten til mandecentret

Når mændene har fået styr på deres krise og selv begynder at handle i forhold til deres børn og deres job med videre, er det tid til at afslutte forløbet på mande-

centret. Samtidig er mændene altid velkomne til at tage kontakt igen, hvis der dukker nye udfordringer op.

Brugernes syn på deres udbytte af mandecentrets indsats

Overordnet vurderer brugerne tilbuddene på mandecentret meget positivt, og de oplever at få støtte til det, de henvender sig i forhold til. De vigtigste faktorer bag en positiv vurdering af udbyttet af mandecentrets tilbud er, at manden har:

- Haft individuelle samtaler med en kontaktperson fra mandecentret
- Haft mulighed for at arbejde med sig selv på mandecentret
- Fået hjælp fra mandecentret i forhold til personlige problemer
- Et lavt konfliktniveau med eks-samleveren i dag

Fremtidige refleksionsområder

På baggrund af evalueringens resultater kan der peges på en række fremtidige refleksions- og opmærksomhedspunkter i den fortsatte udvikling og forankring af mandecentrets indsats og fremgangsmåder.

I uprioriteret rækkefølge drejer det sig om:

- At der er en usikkerhed hos brugerne om, hvilken rolle de mere teoretiske og abstrakte diskussioner og overvejelser om køn spiller for den enkelte mand i hans forsøg på at finde et fremadrettet fodfæste i tilværelsen.
- Et behov for at styrke kravene til beboerne i bofællesskabet i forhold til deltagelse i fællesaktiviteter samt i forhold til deltagelse i fokusgrupper.
- Et behov for en tydeliggørelse af indhold i og formål med fokusgrupperne.
- Vigtigheden af opfølgning, når mændene ikke længere har kontinuerlig kontakt til mandecentret. Det kan for eksempel foregå telefonisk eller per e-mail.
- At mandecentret styrker sin rolle i den offentlige debat i forhold til at sætte fokus på mændenes situation og rettigheder i forbindelse med fælles børn.
- Udarbejdelse af engelsk præsentation af centret på hjemmesiden.
- Foredrag om mænd.
- Mulighed for besvarelse af spørgsmål via nettet.
- Udvikling af aktiviteter målrettet mænd og børn.
- Madlavning for mænd

Herudover viser evalueringen, at personalet bør have en vis juridisk og administrativ indsigt udover at have en psykologisk og socialpædagogisk faglighed. Især i børnesituationen står mændene svagt og har brug for stærk, professionel hjælp. Men også af hensyn til personalet selv, der jo trods alt arbejder med hårde emner, bør der være en vis faglig ballast, supervision, og så videre.

En mulighed er, at mandecentrets rådgivning fremadrettet kan styrkes ved at have visse standardformularer – eller standardmetodikker – for, hvad brugerne skal rådgives om – udover naturligvis at tilpasse fokus til hver enkelt brugers situation. Interviewpersonerne fremhæver selv, at de ikke altid selv er klar over, hvilke problemer de har, og hvilken rådgivning de har brug for. En mulighed kunne være at tilbyde dem en bred vifte af rådgivning om deres rettigheder og muligheder på de forskellige områder.

I forlængelse af dette kunne det være interessant, hvis mandecentret fremadrettet fortsat udfordrer og udforsker sin forståelse af faglighed samt forholdet mellem livserfaring, personlighed og faglighed set i forhold til ambitionen om at arbejde systemisk og holistisk.

2 Brugernes situation før, ved og efter kontakten med mandecentret

2.1 Parforholdet, bruddet og konfliktniveauet

Mange af mandecentrets brugere havde konflikter og skænderier i forholdet med eks-samleveren. Samtidig var der også en større gruppe – på mellem 20-36 % – som var glade og lykkelige i parforholdet. Når der spørges til konfliktniveauet i dag, har mændene stadig konflikter med eks-samleveren, om end i mindre omfang.

Brugernes historier om bruddet med eks-samleveren er meget forskellige. For nogle er bruddet forårsaget af, at eks-samleveren har fundet en ny mand, andre brugere har selv haft en affære, mens bruddet i andre tilfælde indtræffer som en følge af et nedslidt parforhold, hvor man er vokset fra hinanden.

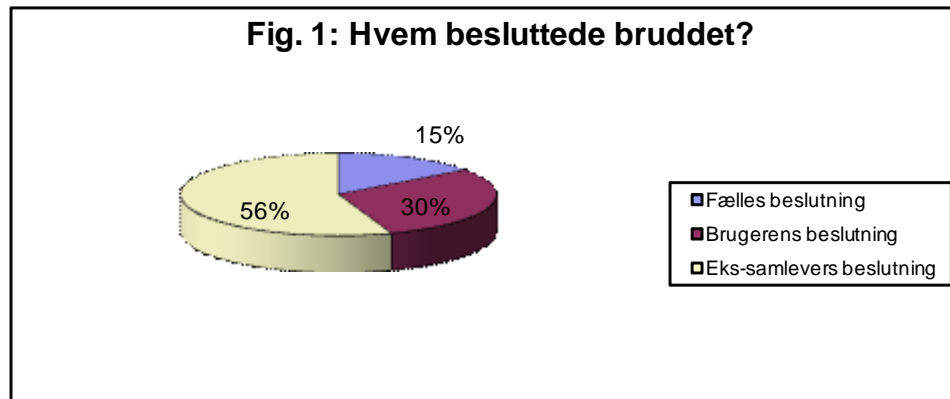
Nedenstående tabel beskriver aspekter af brugernes følelsesmæssige tilstand under samlivet med eks-samleveren. Tallene viser først og fremmest, at samlivet har været præget af konflikter og skænderier for langt størstedelen af brugernes vedkommende. Men samtidig var ca. 20-36 % af brugerne også glade og lykkelige i parforholdet:

Samlivet med eks-samleveren	% (Antal)
Der var konflikter	85 % (52)
Der var skænderier	70 % (43)
Vi havde et fælles ansvar	39 % (24)
Jeg var meget alene	38 % (23)
Jeg var glad	36 % (22)
Jeg blev styret af min samlever	36 % (22)
Vi var fælles om beslutninger	33 % (20)
Jeg følte, jeg var "hjemme" i familien	31 % (19)
Vi talte sammen om tingene	30 % (18)
Vi delte både glæder og sorger	30 % (18)
Jeg følte mig underlegen i forhold til min samlever	26 % (16)
Andet	25 % (15)
Der var plads til os begge	23 % (14)

Vi har valgt at opliste, hvad informanterne har skrevet i kategorien ”Andet” for at give et indtryk af mændenes samliv med eks-samleveren:

- at stemningen var trykket, selvom der ikke var skænderier.
- ”Hun tjente mere end mig og var mere karriere-orienteret og tog derfor chancen, da en mere ambitiøs mand tilbød sig – bag min ryg vel at mærke. Jeg var meget overrasket”.
- Der er stor forskel på livet med eks-samleveren, før og efter problemerne opstod.
- ”Jeg var ulykkelig og ked af det”.
- ”Jeg var konstant under pres og skulle gøre ting, der var umulige (mest økonomisk). Jeg var totalt afvæbnet, idet min rolle som mand og til sidst far var under udslettelse imod de oldnordiske forestillinger om kønsroller blandet sammen med umenneskelige krav og støttet af et utal af kvindere rettigheder. Jeg blev meldt for vold og siden psykisk vold, hvilket jeg aldrig har gjort! Jeg går nu til psykolog for at bearbejde det. Når det kommer til kvindernes ret, så ligger bevisbyrden ved manden både i og uden for det såkaldte retssystem”.
- ”Det første år efter, at vores barn kom til verden, arbejdede jeg meget og ordnede mange praktiske ting. Hun begyndte også at ændre sig og blev meget styrende. Der var lidt sex – kun 1 gang om ugen – og så blev jeg arbejdsløs, og med tiden følte jeg mig underlegen”.
- ”Der var uenighed, fordi vi havde svært ved at følge hinandens tankegang”.
- ”Der var harmoni, men vi var forskellige på mange områder”.
- ”I dag er jeg igen sammen med min eks-samlever efter en stor krise”.
- ”I det sidste ½ år blev jeg udsat for psykisk vold i form af vedvarende kritik”.
- ”Min eks-samlever tog på ferie med børnene og kom hjem sammen med en anden mand, som børnene var blevet introduceret for. Hun sagde, at da vi ikke var gift, kunne hun blive med hvem som helst”.
- ”Min kone blev meget domineret af sin mor”.
- ”Det var meget svært, da min eks-kone kom fra Litauen. Jeg havde ansvaret for det hele: familie, venner, sprog, job, økonomi. Det var Danmarks skyld”.
- ”Jeg følte ikke, jeg blev hørt i forholdet”.

I mere end halvdelen af sagerne har det været eks-samleverens beslutning, at parforholdet skulle ophøre. I 30 % af tilfældene var det brugerens egen beslutning, mens bruddet kun blev besluttet i fællesskab i 15 % af tilfældene.¹ Tallene viser, at det især er mænd, som ikke selv har besluttet et brud med deres samlever, der søger hjælp fra mandecentret:

Informanterne er i spørgeskemaet blevet bedt om at vurdere konfliktniveauet mellem dem og deres eks-samlever på det tidspunkt, hvor de henvendte sig til mandecentret. På en skala fra 1 til 5 er 1 = ingen konflikt, mens 5 = et højt konfliktniveau.

- 59 % (36) af brugerne vurderer konfliktniveauet på henvendelsestidspunktet som højt med et 5-tal
- 28 % (17) giver det et 4-tal
- 10 % (6) giver det et 3-tal
- 2 % (1) et 2-tal
- 2 % (1) et 1-tal.

I de kvalitative interview fremgår det, at konfliktemnerne spænder vidt. Et citat kan give et indtryk:

'... det er jo et ekstremt stort skridt i forhold til... at du stadig ikke ved, hvem der skal have barnet... og hvordan du skal håndtere alle de her anklager, mistanke, jalousi, alle de der stærke følelser, der raser.'

¹ På referencegruppemødet blev det fremhævet, at disse tal er repræsentative for skilsmisser og samlivsophør i Danmark generelt.

En anden bruger – som er gået fra sin kone og siden har truffet en ny samleverske fortæller, om situationen på det tidspunkt, da han kom i kontakt med mandecentret:

’Jeg gik fra hende, hun troede, at jeg nok kom tilbage. Når det så stod klart, at jeg ikke kom tilbage, så startede det rigtigt. Så skal jeg straffes. Så skal jeg slagtes... hvis man ikke engang kan tale i telefon med hinanden i mere end to minutter, så er det helvedes svært, når man har et barn.’

Udregnes gennemsnitskonfliktniveauet ved tidspunktet for henvendelse får man et højt tal på 4,4. Efter kontaktoophøret med mandecentret er informanterne igen blevet bedt om at angive, hvordan de oplever konfliktniveauet med deres eks-samlever i dag efter samme skala. Vurderingen viser, at konfliktniveauet er faldet til et gennemsnit på 3,4 - idet det nu ”kun”:

- er 31 % (18) af brugerne, der vurderer det som et højt konfliktniveau med et 5-tal
- 17 % (10) giver det et 4-tal
- 24 % (14) et 3-tal
- 17 % (10) et 2-tal
- og 10 % (6) et 1-tal.

Her bør naturligvis huskes, at 27 % af informanterne stadig får rådgivning af mandecentret og derfor stadig har behov for støtte og hjælp. Den statistiske analyse viser dog ingen signifikante forskelle mellem gruppen, der stadig får rådgivning, og gruppen der har forladt mandecentret, hvad angår konfliktniveauet med eks-samleveren i dag.

Generelt ser mandecentrets rådgivning således ud til at have haft signifikant betydning for denne positive udvikling i forhold til brugernes konfliktniveau med eks-samleveren. Den statistiske analyse viser, at de brugere, der på mandecentret har:

- modtaget hjælp til at håndtere konflikten med deres eks-samlever
- fået mulighed for at arbejde med sig selv
- fået hjælp til at få overblik over deres situation og/eller
- haft mulighed for at vise følelser

i dag har et lavere konfliktniveau med deres eks-samlever end de brugere, som ikke har fået denne type rådgivning. En mand beskriver den positive udvikling med følgende ord:

Jeg synes, det har været meget rart, at de ligesom har været inde som en boksedommer til at starte med... vi har bare været inde og ligesom lære os selv, at der er altså nogle regler, når man befinder sig i et parforhold, og det skal man, hvis man har været sammen længe... måske lige have... genopfrisket.

Ovenstående tal kan dog ikke tolkes som om, at der i alle tilfælde er tale om en positiv forbedring i forhold til omfanget af konflikter med eks-samleversken. En mand – som er den, der har taget initiativet til samlivsophøret - fortæller:

På det tidspunkt, da jeg kom i kontakt med mandecentret var forholdet til min eks-kone meget dobbelt. Hun var sur, men hun var også i stand til at høre efter. Vi kunne snakke og skrive sammen. I dag hverken snakker vi eller skriver sammen. Da [mandens nye kone] kom ind i mit liv, kom konflikterne.

Ud fra tallene alene kan det ikke afgøres, hvorvidt mandecentret kan tage hele æren for den positive udvikling. Tiden, andre former for hjælp og rådgivning med videre kan også have haft en positiv indvirkning på forholdet til eks-samleveren. For eksempel viser nedenstående tabel, at de brugere, der følte, at de talte sammen om tingene med deres samlever, da de stadig var i forholdet, har et signifikant lavere konfliktniveau med eks-samleveren i dag end de øvrige brugere:

Tidligere samliv i forhold til konfliktniveauet med eks-samleveren i dag	1 (ingen konflikt)	2	3	4	5 (Højt konflikt-niveau)	Gennemsnit
Talte ikke sammen om tingene	15 % (6)	13 % (5)	15 % (6)	20 % (8)	38 % (15)	3,5
Talte sammen om tingene	0 % (0)	28 % (5)	44 % (8)	11 % (2)	17 % (3)	3,2

Chi²=0,025

Til gengæld viser den statistiske analyse ingen signifikante sammenhænge mellem konfliktniveauet med eks-samleveren i dag og mændenes følelsesmæssige tilstand før bruddet. Hvem der besluttede bruddet, eller hvor højt konfliktniveauet var ved henvendelse til mandecentret har heller ingen statistisk signifikant betydning for mændenes konfliktniveau med eks-samleveren i dag.

2.2 Brugernes personlige følelsesmæssige problemer

Mændene henvender sig til mandecentret især, fordi de befinder sig i en krise af personlig og følelsesmæssig karakter. 9 ud af 10 har søgt hjælp hos mandecentret, fordi de havde det dårligt personligt og følelsesmæssigt. I spørgeskemaundersøgelsen indgår der ikke oplysninger om udviklingen i omfanget af brugernes personlige følelsesmæssige problemer fra deres første kontakt til mandecentret og så til i dag. Af interviewene fremgår det, at brugerne generelt oplever en positiv udvikling i håndteringen af deres personlige følelsesmæssige problemer, som – ifølge dem selv – ruste dem til håndtere udfordringerne, som følger af et samlivsophør.

Hele 89 % (54) af informanterne siger, at de søgte hjælp hos mandecentret, fordi de havde det dårligt personligt og følelsesmæssigt (for eksempel fordi de var meget kede af det, frustrerede eller ikke kunne overskue situationen). Det er dermed det problem, de fleste af brugerne søger hjælp fra mandecentret til at løse. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 = ikke noget problem, og 5 = store problemer, er disse informanter blevet bedt om at vurdere, hvor stort det følelsesmæssige problem var:

- 70 % (38) giver det et 5-tal, som er lig store problemer
- 22 % (12) giver det et 4-tal
- 6 % (3) et 3-tal
- og 2 % (1) et 1-tal.

I gennemsnit har det følelsesmæssige problem været 4,8 hos de brugere, som har søgt hjælp hos mandecentret. De personlige følelsesmæssige problemer drejer sig i mange tilfælde om, at man har det psykisk dårligt og svært. Begrebet 'krise' bruges generelt af personale, brugere og Boligfonden for enlige mødre og fædre til at beskrive mændenes situation.

Et par citater fra vores interview med brugerne kaster lys over, hvordan brugerne beskriver den krise, de befinder sig i, når de kontakter mandecentret:

Jeg tror, at når du er i krise, så har du ikke så meget håb. Du har mest angst for, at det skal gå fuldstændigt i stykker.

Og

Hvis man var der, hvor jeg var, så kan man jo ikke se, hvad der er ud og ind, hvad der er ja og nej. Hvad burde man gøre noget ved, ikke noget ved. Man kan overhovedet ikke se årsag og virkning. Det hele er bare blandet sammen. Man går bare rundt og har det skidt.

En mand fortæller, at krisen var så voldsom, at han overvejede selvmord:

Jeg vil ikke udelukke, at det kunne være endt med, at jeg havde begået selvmord, hvis mandecentret ikke havde været der. Det har jeg også snakket med dem om.

Flere nævner, hvordan krisen meget eksplicit er forbundet med usikkerhed om, hvad konsekvenserne af samlivsophøret er i forhold til deres børn. Én siger:

90 % af dem, der havner i retten, dem mister man. Det er værre end roulette. Indsatsen er dit eget barn. And now we are fucking serious. Der hvor man dræber sig selv eller en anden. Så langt presset ud er du.

Personalet beskriver krisen på følgende måde i forhold til den første kontakt mellem mandecentret og mændene:

De er meget angste, når de kommer og er her i starten af krisen. De snakker meget om smerte, de har brug for nogen at snakke med. De siger, de har brug for nogen, der siger, ja, det gør ondt. Hvis de ikke har det, så følger angsten dem.

Fra Boligfonden for enlige mødre og fædre hører vi, at krisen er selve indgangsbilletten til mandecentret:

De kan tale med mænd i krise. Det tror jeg, de er gode til. De kan tilbyde dem et sted at bo... Mange af vores mænd har problemer med parforholdet – men også med deres bolig. Mandecentret tager dem kun, hvis de er direkte i krise – krisen over samlivsophøret skal være aktuel. Hvis krisen er slut, så tager de dem ikke.

Vi har undersøgt, om der er statistiske sammenhænge mellem brugernes følelsesmæssige tilstand og de øvrige variable. Det viser sig, at der en signifikant sam-

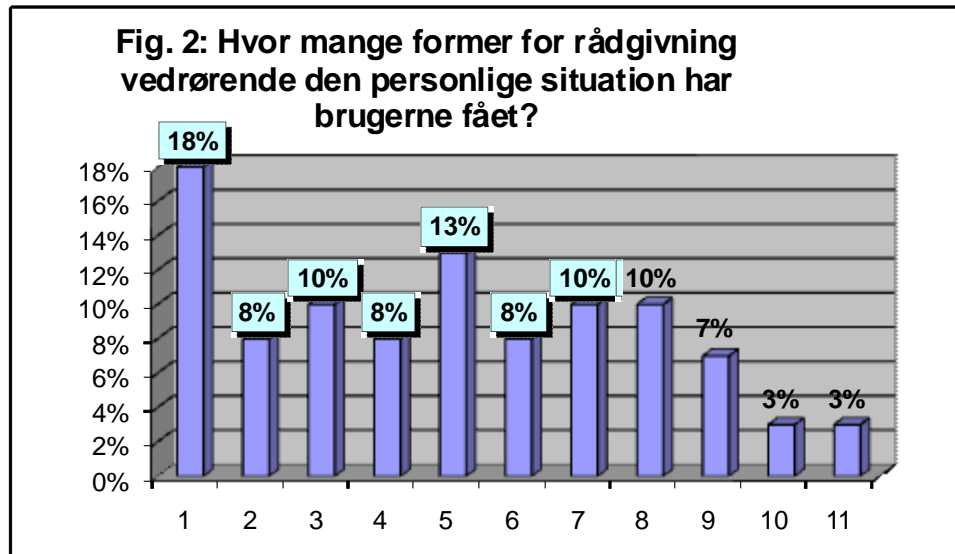
menhæng mellem brugernes erhvervsproblemer og deres følelsesmæssige tilstand, men ikke mellem de øvrige typer problemer beskrevet i analysen og brugernes følelsesmæssige situation. Dem, der har haft et erhvervsproblem, har følt sig mere frustrerede, ensomme og triste – på henvendelsestidspunktet - end de øvrige brugere.

Det er tydeligt, at brugerne generelt har fået mest hjælp til deres personlige og følelsesmæssige situation fra mandecentret, når man sammenligner de forskellige typer rådgivninger, der er blevet givet. Som tabellen nedenfor viser, har det bl.a. handlet om at tage hånd om forskellige krisesyntomer. Det drejer sig især om at få overblik over situationen og at have nogen, der lytter, mens det i mindre, men stadig i nogen grad, har handlet om håndtering af vrede:

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes personlige situation	% /antal
Hjælp til at få overblik over situationen	72 % (43)
Nogen der lyttede til brugerens historie	70 % (42)
Hjælp til at kunne gøre noget ved situationen	67 % (40)
Mulighed for at tale med nogen	65 % (39)
Mulighed for at vise følelser	53 % (32)
Hjælp til at håndtere konflikten med eks-samleveren	42 % (25)
Mulighed for at arbejde med sig selv	40 % (24)
Hjælp til at håndtere vreden i forhold til eks-samleveren	35 % (21)
Hjælp til at håndtere vreden	32 % (19)
Hjælp til at håndtere savnet af børnene	25 % (15)
Har deltaget i individuelt coaching forløb	17 % (10)
Mandecentret hjalp mig ikke	8 % (12)

Tabellen siger kun noget om den rådgivning, der reelt er blevet givet. Det fremgår ikke, om rådgivningen er blevet givet på mandens, medarbejderens eller begges initiativ.

Informanterne har i gennemsnit fået 5 former for rådgivning angående deres personlige situation. Men som nedenstående søjlediagram viser, er det vidt forskelligt, hvor mange former for rådgivning brugerne har fået på dette område:

N=60

I spørgeskemaundersøgelsen indgår der ikke oplysninger om udviklingen i omfanget af brugernes personlige følelsesmæssige problemer fra deres første kontakt til mandecentret og så til i dag. Af interviewene fremgår det, at brugerne generelt oplever en positiv udvikling i håndteringen af deres personlige følelsesmæssige problemer. mandecentret bidrager til, at de håndterer krisen på en konstruktiv måde og forbereder dem på at komme videre i deres tilværelse. Et lidt længere citat illustrerer dette:

Hvad har hjulpet dig på mandecentret, hvad har de givet dig?

[mandecentrets ansatte] får mig til at tænke positivt, komme frem, ikke falde i et stort hul, hvor det hele er uoverskueligt og negativt. Det har for mig været en meget stor hjælp

Er der nogle ting du gør anderledes i dag

Jeg prøver at tænke mere positivt. På det tidspunkt var jeg meget negativt tænkende.

Hvordan ændrer det noget for dig?

Jeg prøver at smile mere. Prøver at møde folk mere positivt. Tvinger mig selv til at fokusere på det positive. Man har så mange timer med sig selv, så kan man hurtigt blive selvmedliddende. Det er ikke nogen nem ting, og det skal man være be-

vidst om. Jeg ved jo ikke hvad der sker i fremtiden, det hele er så uvist.

En tidligere beboer fortæller:

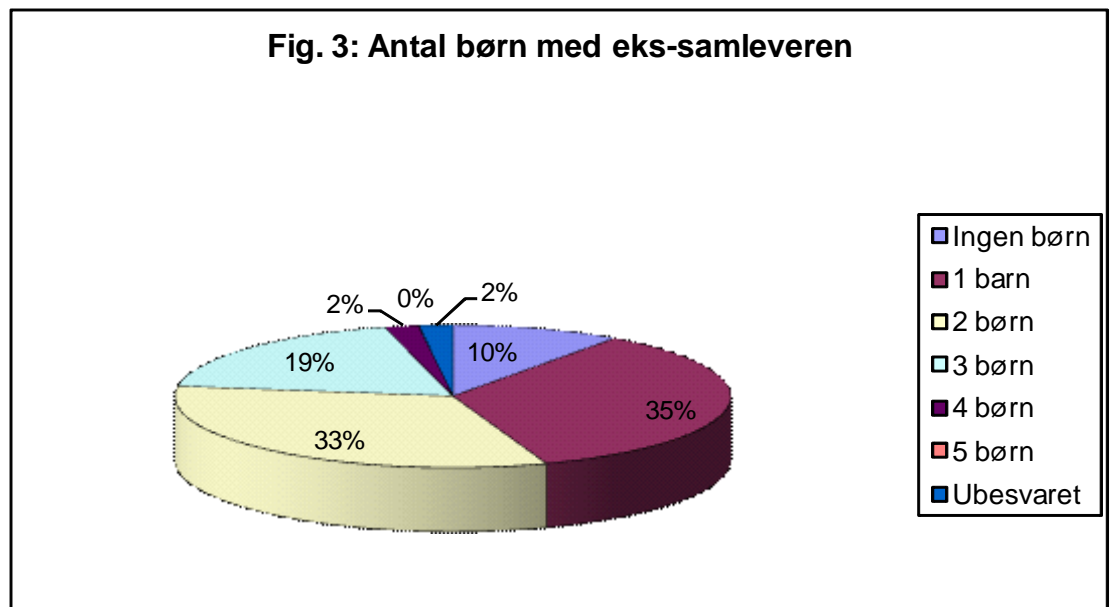
For det første var jeg stolt over den dag, hvor jeg var klar til at komme ud, flyvefærdig til at komme videre og kæmpe. Og havde fået pusten og lysten til at kæmpe videre. Men også det med at være et sted, hvor man kan få lov til at trække vejret, gjorde at man fik luft til hjernen og tænke: hvordan kan jeg gøre ting anderledes nu, i forhold til hvad du gjorde før. Hvor var jeg dysfunktionel før? – hvor stopper du op nu og bruger din fornuft og siger: hvad har jeg gang i her, hvordan kan jeg gøre det anderledes? Det har jeg taget med mig i mit liv nu. Og det har gjort, at jeg er kommet et skridt videre.

Sammenfattende ser vi således, at mændene på henvendelsestidspunktet befinder sig i en krise, hvor de ikke kan finde hoved og hale i deres liv. Indtrykket fra de kvalitative interview – fra både samarbejdspartner, beboere og personale – er, at en af mandecentrets styrker er, at det bidrager til, at mændene kan håndtere krisesituationen og komme videre i deres tilværelse. Dette gør dog ikke, at mændene ikke stadig oplever at have udfordringer, som de skal håndtere.

2.3 Brugernes samvær med deres børn

En stor gruppe af mændene henvender sig til mandecentret for at få hjælp til at få løst et problem i forbindelse med deres børn. Evalueringens resultater er ikke entydige. Vi kan se, at 20 % af mændene i dag ser deres børn sjældnere end hver 14. dag, samtidig er der også nogle af mændene, som - forventeligt - er stoppet med at se deres børn dagligt som konsekvens af samlivsophøret. Generelt ser 80 % af mændene deres børn dagligt, en eller flere gange hver uge eller hver 14. dag.

mandecentrets succeskriterium i forhold til udviklingen i mændenes relation til deres børn er, at 75 % af mændene ved fraflytning fra mandecentret – eller kontaktophør – har opnået en positiv udvikling i samværet med deres børn. I det følgende benyttes hyppigheden i omfanget af brugernes samvær med deres børn, samt udviklingen i, hvor ofte brugerne gennemfører en række forskellige aktiviteter med deres børn ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret som indikatorer på opfyldelsen af succeskriteriet. Det betragtes som mere positivt, hvis manden oftere er sammen og oftere gennemfører forskellige aktiviteter med børnene i dag sammenlignet med på henvendelsestidspunktet.

Børnenes gennemsnitsalder er 8,6 år, og i gennemsnit har mændene 2 børn med deres eks-samlever:

- 7 personer har ingen børn
- 22 personer har et barn

- 21 personer har 2 børn
- 12 personer har 3 børn
- 1 person har 4 børn

70 % (43) af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen fortæller, at de søgte hjælp hos mandecentret til at få løst et problem i forbindelse med deres børn. Det er dermed det næsthøypigste problem, brugerne søger hjælp til at få løst hos mandecentret. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 = intet problem, og 5 = meget problematisk, har disse informanter vurderet, hvor stort ”børneproblemet” var:

- 63 % (27) giver det et 5-tal som udtryk for, at det var meget problematisk
- 16 % (7) giver det et 4-tal
- 14 % (6) giver det et 3-tal
- 2 % (1) karakteriserer det som et 2-tal
- mens 4 % (2) giver det et 1-tal.

’Gennemsnits-størrelsen’ på problemet for de mænd, som har søgt hjælp for at få løst et problem i forbindelse med deres børn, er dermed 4,3. Der er dog ingen statistisk sammenhæng mellem henvendelser med børneproblemer og graden af frustration, tristhed og ensomhed ved henvendelsestidspunktet.

I interviewene fortæller mændene om karakteren af problemerne i forhold til børnene. Det drejer sig blandt andet om:

- Farens rettigheder og muligheder i forhold til samvær
- Brudte aftaler i forbindelse med samvær med børnene
- Manglede mulighed for at være sammen med børn grundet hjemløshed
- Børn, som ikke ønsker at se faren
- Ældre børns disrespekt i forhold til faren efter bruddet
- Skuffelse og frustration over Statsforvaltningens afgørelser i forhold til samvær
- Hvordan faren etablerer nærhed og tilstedeværelse i forhold til børn, faren ser sjældnere end tidligere
- Hvordan faren etablerer et godt forhold til børnene, når faren – grundet arbejde – opholder sig en del i udlandet
- Hvordan faren opdrager sit barn til at også at kende en anden national kultur og andet sprog, når faren har udenlandsk baggrund og ikke ser sit barn så ofte som tidligere grundet samlivsoophøret

- Hvordan faren skaber et godt forhold til sine børn, når faren har etableret et nyt forhold efter samlivsophøret med eks-samleveren.

Som tabellen om rådgivning på børneområdet nedenfor viser, har lidt under halvdelen af informanterne fået viden om lovgivningen på området og information om samværsordninger. Også juridisk rådgivning og bistand er benyttet af lidt mere end 1/3 af brugerne. Derudover har ca. 1/4 fået rådgivning om for eksempel faderrollen og snak om børnene med eks-samleveren. Under kategorien ”Andet” skriver informanterne, at de har fået mere ”personlig” rådgivning om for eksempel uenighed med eks-samleveren om samværet med børnene:

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes børn	% /antal
Viden om lovgivningen på området (Forældreansvarsloven)	45 % (27)
Information om samværsordninger	42 % (25)
Juridisk rådgivning og bistand	38 % (23)
Rådgivning om hvad rollen som far betyder for børnene	25 % (15)
Hjælp til at blive bedre til at snakke om børnene med eks-samleveren	22 % (13)
Fik ikke hjælp vedrørende børn	22 % (13)
Hjælp til en sag vedrørende forældremyndighed	20 % (12)
Information om brugerens ret til information om barnet fra institution, skole mv.	15 % (9)
Udfyldelse af samværs ansøgning	10 % (6)
Andet	7 % (4)
Har ikke børn	7 % (4)
Har boet på mandecentret med barn/børn	3 % (2)
Har boet på mandecentret og haft børn på samvær	3 % (2)
Hjælp til ansøgning om at blive bopælsforælder	3 % (2)

Ser man særligt på de 43 informanter, der oplyser at have søgt hjælp fra mandecentret til at løse et problem angående deres børn, så skiller de sig – ikke overraskende - markant og signifikant ud fra de øvrige brugere på nogle punkter, hvad angår rådgivning på børneområdet. Kun 5 af de 43 informanter oplyser, at de ikke fik hjælp fra mandecentret til problemer omkring deres børn. Og hvad angår viden om lovgivningen på området, juridisk rådgivning og bistand, hjælp til sager vedrørende forældremyndighed og information om samværsordninger, så har disse 43 informanter fået markant mere støtte end de andre. 2 af de 43 informanter har boet i mandecentrrets bofællesskab med deres børn, og en enkelt har boet der selv og haft sine børn til samvær i mandecentret.

I de individuelle interview hører vi om både positive og negative erfaringer med mandecentrets indsats i forhold til børnene. Æn beskriver, hvordan mandecentret giver konstruktiv vejledning til hans håndtering af forholdet til barnet på trods af frustrationerne over oplevelsen af uretfærdigheder fra Statsforvaltningens – og morens - side:

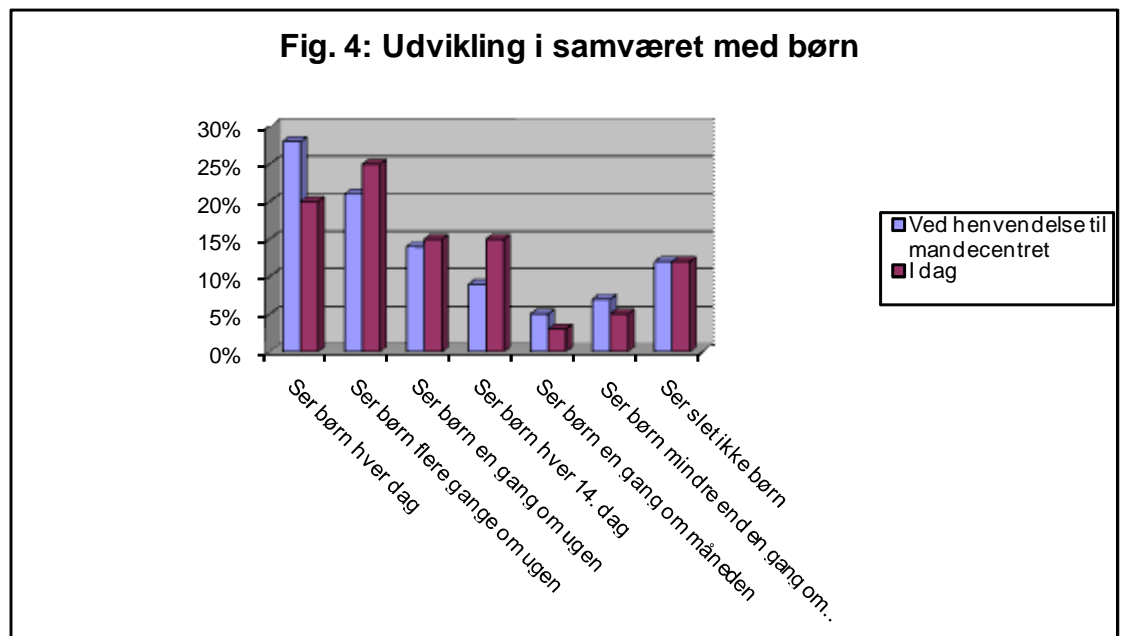
Jeg tænkte, at det bedste for mig var ikke at se [datteren] mere. Det er for meget smerte. Der har [medarbejderen fra mandecentret], været god til at gå ind - sådan nogle konkrete ting, som at der på min postkasse også skulle stå [datteren], og at jeg skulle indrette mit hjem til, at hun også boede her, lave børneværelse til hende, være mentalt forberedt, forberede mig selv på, at hun er en del af min tilværelse. Selv om det ikke er meget nu, men at hun bliver det og hun bliver det mere og mere. Så jeg ikke lukker af, og siger nu kan [datteren] vente til hun bliver så gammel, så hun selv kan se mig. Det er [medarbejderen fra mandecentret] super til. Få de der mere negative tanker væk. Når man ligger kl. 4 om morgenen og man ikke har sovet i en uge, og man er så rasende på det, der foregår i Statsforvaltningen, så er det jo en nem tanke at straffe [datteren]. Det er jo forfærdeligt - det bedste for mig er ikke at se hende, ikke mere smerte. Der kan man ligge klokken 4 om morgenen og så kan man sige til sig selv: hvad er det dog, jeg har ligget og tænkt!

En anden giver udtryk for en manglende forventningsafstemning i forbindelse med mandecentrets bisidning i Statsforvaltningen:

[mandecentrets medarbejder]... sagde ingenting - det var måske det [mandecentrets medarbejder] skulle gøre! Jeg syntes, at afgørelsen var noget skrabet i forhold til, hvad jeg havde bedt om. ... Statsforvaltningen er, hvad Statsforvaltningen er. Det positive er, at jeg i dag har noget på skrift, som jeg kan forholde mig til de næste 6 år. Jeg havde en forventning om, at [mandecentrets medarbejder] ville have sagt noget ved sagens behandling. [mandecentrets medarbejder] gjorde ingenting. Jeg kender ikke reglerne for, hvordan [mandecentrets medarbejder] skulle forholde sig. [mandecentrets medarbejder] sagde – da vi gik ud – at jeg ville få to ugers sommerferie – men jeg fik kun én. ... jeg kunne godt tænke mig, at tingene var faldet anderledes ud... Jeg har ikke snakket med [mandecentrets medarbejder] om, hvad jeg kunne have forventet af ham.

Som det fremgår af nedenstående figur, kan man ikke konkludere, at der er sket en positiv udvikling i karakteren af brugernes samvær med deres børn.

Overordnet set er der færre brugere, der ser deres børn hver dag efter rådgivning fra mandecentret end før, og der er nøjagtig lige så mange brugere, der slet ikke ser deres børn efter rådgivningen som før. På den positive side tæller, at der er lidt flere brugere, der ser deres børn flere gange om ugen, en gang om ugen og hver 14. dag end før. Samtidig er der lidt færre brugere, der kun har samvær med deres børn en gang om måneden eller mindre i sammenligning med før mandecentrets rådgivning. I den sammenhæng er det dog vigtigt at påpege, at den forringede mængde tid sammen med børnene også kan være en naturlig følge af, at mændene er flyttet fra deres eks-samlever og børnene. Dermed er det ikke ensbetydende med, at de ikke har opnået et tilfredsstillende samvær med deres børn - omstændighederne taget i betragtning - i dag:

Generelt er det ikke muligt at afgøre, hvorvidt der er tale om en positiv udvikling i hyppigheden af brugernes samvær med deres børn. Hvad der kan konstateres er, at langt størstedelen af brugerne har en relativ hyppig kontakt med deres børn. En mindre gruppe – på lidt mindre end 20 % – ser dog deres børn sjældnere end hver 14. dag.

Igen er det vigtigt at påpege, at 27 % af informanterne stadig er under mandecentrets rådgivning, mens de bliver bedt om at vurdere deres samvær med børnene i dag. Der er dog ingen signifikant forskel på gruppen af brugere, der har af-

sluttet rådgivningen, og gruppen der stadig benytter mandecentret, når det kommer til samværet med børnene idag.

En række forhold spiller ind i forhold til hyppigheden af kontakten med børnene. Det drejer sig bl.a. om børnenes alder og morens syn på børnenes samvær med faren. En informant – hvis indtryk er, at aftalerne omkring børnene er faldet på plads - fortæller:

Jeg kan ikke få det tilbage, der var, de har jo også en alder, de bliver voksne. Jeg synes ikke jeg ser dem nok. Helt konkret, den ældste ser jeg ikke meget, men [den ældste] ringer gerne når [den ældste] har tid, og så drikker vi en øl. Den mellemste har fået en nøgle, og [den mellemste] synes det er rigtig hyggeligt, at jeg har fået en lejlighed, og [den mellemste] løber op i den, Jeg vil gerne have, at det kan bruges som deres hjem. Så [den mellemste] render op og drikker noget kaffe. Den yngste bor halvdelen af tiden hos mig nu. Der er en måned her, hvor [moren] er ude at rejse, og så bor [den yngste] så hos mig.

En anden – som oplever mere konflikt og frustration forbundet med forholdet til børnene – fortæller:

Jeg har snakket meget med mandecentret om forholdet til mine børn – bl.a. [teenagesøn]. Jeg har ikke set ham i halvanden måned. Jeg ser den lille regelmæssigt. Jeg kunne godt tænke mig at se ham noget mere, men det ønsker hans mor ikke. Jeg ser den yngste hver uge. Hun har større muligheder for at påvirke børnene, så de tager afstand fra mig. [Teenagesøn] har fået den ide, at han ikke vil se mig. Jeg ved ikke præcist hvorfor - vi har aldrig haft mulighed for at snakke om det – men jeg går ud fra, at det især skyldes mit nye forhold. I begyndelsen kom han meget hos mig. Efter at jeg lærte min nuværende kone at kende, gik det stille og roligt ned ad bakke. Sidste år i november afbrød han forbindelsen, siden har jeg set ham sporadisk.

Kigger man på udviklingen i indholdet og omfanget af brugernes aktiviteter med deres børn i perioden fra etablering af kontakt med mandecentret til efter kontaktens ophør, er der ikke indtruffet en iøjnefaldende udvikling. Brugerne er blevet spurgt til:

- Udviklingen i hvor ofte de leger med deres børn ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret

- Udviklingen i hvor ofte de trøster deres børn, når de er kede af det ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte de følger eller henter deres børn i institution/skole ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne laver lektier sammen med deres børn ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne sørger for, at deres børn er sammen med deres venner ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne deltager i møder på institutioner/skole ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne sørger for, at deres børn deltager i fritidsaktiviteter ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne deltager i det praktiske omkring børnene såsom madlavning og badning ved henvendelse til og efter ophør af kontakt med mandecentret
- Udviklingen i hvor ofte brugerne tager deres børn til børneundersøgelse hos lægen
- Udviklingen i hvor ofte brugerne trøster deres børn, når de er kede af det

Helt generelt gælder det, at de små udviklingstrin, der er at finde, ikke er entydige forbedringer eller forværringer. I nogle tilfælde foretager brugerne sig lidt oftere en bestemt aktivitet med deres børn end før og i andre tilfælde lidt sjældnere end før.

Den statistiske analyse viser i øvrigt ingen signifikante sammenhænge mellem den rådgivning, brugerne har fået af mandecentret angående samværet med deres børn og samværet med børnene i dag.

Før at komme et spadestik dybere ned i analysen af udviklingen i brugernes forhold til deres børn er der gennemført yderligere statistiske analyser. Det viser sig her, at de brugere, som henvendte sig til mandecentret for at løse et problem vedrørende samværet med deres børn, hverken oplever et større eller mindre konfliktniveau med deres eks-samlever i dag eller lider af flere eller færre personlige problemer såsom misbrug og søvnbesvær end de øvrige brugere. Der er heller ikke nogen signifikant forskel på deres vurdering af mandecentrets rådgivning i forhold til de øvrige brugere, ligesom der ikke er nogen signifikant forskel på,

hvad disse brugere foretager sig med deres børn i dag i forhold til de øvrige brugere. Endelig er der ingen sammenhænge fra hverken længden af tiden efter bruddet til tidspunktet for henvendelsen til mandecentret, eller mellem konfliktniveauet med eks-samleveren ved bruddet og så den tid, brugerne har sammen med deres børn i dag

Til gengæld er der en signifikant forskel på, hvor meget tid brugerne, der henvendte sig med børneproblemer, har sammen med deres børn i dag i forhold til de brugere, der ikke henvendte sig med børneproblemer. Men som tabellen nedenfor viser, kan man ikke entydigt sige, at de har enten mere eller mindre tid sammen med deres børn i dag end de øvrige brugere. Ganske vist er der forholdsvis flere af de brugere, der henvendte sig med børneproblemer, der i dag slet ikke ser deres børn. Men samtidig er der også flere af dem, der ser deres børn hver dag, i sammenligning med brugere, der ikke henvendte sig med børneproblemer:

Problemer med børn i forhold til tid sammen med børn	Ser børn hver dag	Ser børn flere gange om ugen	Ser børn en gang om ugen	Ser børn hver 14.dag	Ser børn en gang om måned-en	Ser børn mindre end en gang om måned-en	Ser slet ikke børn
Søgte hjælp for at få løst et problem med børn	24 % (10)	21 % (9)	19 % (8)	14 % (6)	2 % (1)	5 % (2)	14 % (6)
Søgte ikke hjælp for at få løst et problem med børn	13 % (2)	40 % (6)	7 % (1)	20 % (3)	7 % (1)	7 % (1)	7 % (1)

Generelt viser spørgeskemaresultaterne således ikke, at mandecentret har nået sin målsætning om, at 75 % af brugerne skal have opnået en positiv udvikling i samværet med deres børn – forstået som, at de er mere sammen med deres børn i dag, sammenlignet med dengang de fik kontakt til mandecentret. Resultatet skal bl.a. ses i sammenhæng med, at nogle af mændene i dag – helt naturligt - ikke længere ser deres børn dagligt grundet samlivsophøret. Samtidig er det væsentligt at

være opmærksom på, at afgrænsningen af, hvad der er en positiv udvikling selvsagt kan diskuteres.

2.4 Brugernes sociale netværk

Udviklingen i brugernes sociale netværks-situation fra kontakttidspunktet til i dag viser, at mellem en tredjedel og halvdelen henvender sig til mandecentret, fordi de er ensomme. 75 % af brugerne har ved kontaktophør med mandecentret kontakt til familie og/eller venner. Desuden har halvdelen kontakt til kollegaer.

mandecentrets ambition er, at mændene opretholder kontakt til venner, kollegaer, studiekammerater med videre eller får opbygget et socialt netværk for eksempel gennem tilknytning til forening, arbejdsplads, værested el. lign. I vurderingen af indfrielsen af denne ambition tages der i det følgende udgangspunkt i, at 75 % af brugerne ved kontaktophør skal have opretholdt kontakt til sociale netværk i form af venner, familie med videre.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 31 % (19) af informanterne søgte hjælp fra mandecentret ved henvendelsen, fordi de var ensomme. Mens 18 % (11) *ikke ved*, om de søgte hjælp fra mandecentret, fordi de var ensomme. Ligesom ved de andre typer problemer er disse informanter blevet bedt om at vurdere, hvor stort ”ensomhedsproblemet” var på en skala fra 1 til 5, hvor 1 = ikke noget problem, og 5 = helt alene:

- 23 % (7) har givet problemet et 5-tal; dvs. at de følte sig helt alene
- 40 % (12) har givet det et 4-tal og følte sig dermed også meget alene
- 27 % (8) har givet det et 3-tal
- 3 % (1) et 2-tal
- og 7 % (2) et 1-tal; dvs. at de ikke følte, at ensomhed var et problem.

I gennemsnit betyder dette, at ensomhedsproblemet var 3,7 for de 30 personer, som har besvaret spørgsmålet om deres ensomhedsproblematik.

I de individuelle interviews berøres ensomhedsspørgsmålet en del gange. At man oplever sig selv som ensom i forbindelse med samlivsføret forklares på flere måder:

- Mit sociale netværk blev ødelagt, fordi min kone var meget jaloux. Jeg havde mange veninder, og det kunne hun ikke have, og der har jeg ikke været god nok til at vedligeholde mine sociale kontakter.
- Min søsters reaktion var, at nu gad hun ikke høre mere om det – hun havde nok i sine egne problemer.

- Det er svært at etablere venskaber i Danmark.
- Alle vores venner var fra hendes venner – det var familie-venner
- Jeg syntes egentligt, at jeg havde en bred vennekreds, som jeg havde det sjovt med. Jeg savnede dog nogen, som jeg kunne dele de svære tider med.
- Jeg følte ikke, at jeg kunne snakke med mine kollegaer på arbejdet
- Den ven – jeg havde – var ikke lydhør i forhold til problemet.
- Efter at jeg stoppede i [misbrugs]behandling, var mit netværk væk.
- Det var konen, som tog initiativ, når der skulle ske noget socialt.
- Jeg har ikke familie i Danmark.

Der er således en tendens til, at mændenes sociale netværk lider skibbrud i forbindelse med samlivsophøret, da det ofte er den tidligere partner, som har været mest initiativtagende – og aktiv – på den front. Herudover ses det også, at mændenes netværk kun fungerer som en begrænset støtte i forbindelse med bruddet med eks-samleveren. Det er værd at bemærke, at flere af mændene med udenlandsk baggrund beskriver det som vanskeligt at etablere egentlige venskaber i Danmark.

Nedenstående tabel viser, at 70 % af det samlede antal informanter ikke har fået hjælp fra mandecentret til at opretholde og udbygge deres sociale netværk. Enkelte informanter har deltaget i sociale aktiviteter på mandecentret såsom fokusgrupper, snak med øvrige beboere, beboer- og fyraftensmøder. Få har fået hjælp til at afklare, hvem der indgår i deres netværk, og hvordan det kan bruges. Under kategorien ”Andet” skriver en informant, at han godt kunne have fået denne hjælp, hvis det ikke havde været for den geografiske afstand. En anden skriver, at han havde prøvet at deltage i beboermøderne, men aldrig fik svar:

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes sociale netværk	% /antal
Fik ikke hjælp til at opretholde og udbygge netværk	70 % (42)
Andet	10 % (6)
Deltog i fokusgruppe på mandecentret	5 % (3)
Hjælp til at finde ud af, hvem der indgår i brugerens netværk	3 % (2)
Afklaring af, hvordan netværket kan bruges	3 % (2)
Boede på mandecentret og snakkede med de andre beboere	3 % (2)
Konkret hjælp til at udvide netværket af familie, venner, kollegaer mv.	2 % (1)
Har som beboer deltaget i beboermøderne	2 % (1)
Deltog i fyraftensmøder på mandecentret	2 % (1)

Ser man specifikt på de 19 brugere, som ved henvendelsen til mandecentret søgte hjælp til at løse et ensomhedsproblem, så har de fået en smule mere rådgivning på dette område end de øvrige brugere, men sammenhængen er ikke signifikant. 8 af de 19 (42 %) har slet ikke fået hjælp fra mandecentret til at løse deres ensomhedsproblem, selvom de søgte om det. Hvad angår mandecentrets generelle rådgivningsformer (bofællesskabet, individuel rådgivning, etc.), er der heller ingen signifikante forskelle på, hvilken rådgivning disse 19 brugere har fået i forhold til de øvrige. 3 af de 19 informanter (knap 16 %) har boet i mandecentrets bofællesskab.

Udviklingsforløbet omkring brugernes vedligeholdelse og opbyggelse af et socialt netværk ser overvejende ud til at være positivt. Ganske vist mister brugerne, som en naturlig del af bruddet med eks-samleveren, kontakter i deres sociale netværk såsom eks-samleverens familie og venner samt deres tidligere fælles venner. Men samtidig kommer deres egen familie, venner og kollegaer til at fylde mere efter bruddet. mandecentrets rådgivning kan have haft en god indflydelse på den udvikling. Kategorien ”Andre i omgangskredsen” dækker ifølge informanterne bl.a. over nye kærester, bekendte fra frivilligt socialt arbejde og børnene:

Brugernes sociale netværk	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Egen familie	62 % (38)	66 % (40)	75 % (44)
Eks-samlever	-	15 % (9)	-
Eks-samleverens familie	61 % (37)	13 % (8)	12 % (7)
Egne venner	51 % (31)	57 % (35)	73 % (43)
Eks-samleverens venner	48 % (29)	5 % (3)	3 % (2)
Fælles venner	43 % (26)	16 % (10)	24 % (14)
Kollegaer	34 % (21)	36 % (22)	51 % (30)
Ingen	-	13 % (8)	-
Andre i omgangskredsen	13 % (8)	10 % (6)	8 % (5)

Der er ikke signifikante forskelle på udviklingen for de 19 informanter, der søgte hjælp fra mandecentret til at løse et ensomhedsproblem, og udviklingen i forhold til socialt netværk for de øvrige brugere.

I forhold til brugernes personlige netværk har det signifikant betydning for udviklingen, hvorvidt de stadig er under rådgivning hos mandecentret eller ej. Således siger 82 % (37) af de informanter, der har afsluttet rådgivningen, at deres egen del

af familien og deres egne venner i dag indgår i deres sociale netværk, mens det kun gælder 50 % (7) af de informanter, der stadig er under rådgivning hos mandecentret. Tallene tyder på, at mandecentret har held med at opretholde og udbygge brugernes sociale netværk – især når det gælder de næreste pårørende som egen familie og venner. Men tallene kan også være udtryk for, at de brugere, der har et stærkt netværk i form af familie og venner, ikke har nær så meget brug for mandecentrets rådgivning som de brugere, der mangler dette netværk. Spørgeskemaundersøgelsen indeholder ikke oplysninger om, hvor lang tid informanterne har været i kontakt med mandecentret, og det er derfor ikke muligt at afgøre, om gruppen af personer med stærkere netværk afslutter deres kontakt med mandecentret før den anden gruppe.

I vores interviews beskrives udviklingen i brugernes netværk blandt andet på følgende måde:

Nu er jeg den, som tager initiativ. For så vidt har vi haft mange venner, men min kone tog initiativet. Tog aktivt del, men hun tog initiativet... Nu tager jeg mere synligt ansvar for den slags ting. Jeg har... fået at vide, at det er rart. De er blevet tryggere ved mig. Jeg har været ærlig og sagt, jeg er på roven, men der var de imødekommende, var der for mig. Det er jeg meget taknemmelig for... Det var det værste, at jeg skulle starte forfra med noget, jeg ikke havde det godt med... Netværket har det ikke godt med det, der er sket. De synes, det er trist. Vi har haft fælles venner. Nu er der kommet skel... Faktisk har det været sådan, at den kvindelige halvdel gik til min kone og mændene over til min side. Jeg har opfordret til, at det skulle være anderledes. Netværket er blevet stærkere.

En anden mand beskriver, hvordan mødet med mandecentret bidrog til, at han fik skabt en positiv relation til sine forældre:

Jeg har et kæmpe netværk – forretningsmæssigt, kunder, Ikke personligt. Oven på krisen, da jeg var længst nede, der gjorde jeg det – i forbindelse med mandecentret - at jeg har taget fat i hornene på tyren. Jeg tog fat i mine forældre og fik sagt nogle ting til dem. Og det har gjort, at der er blevet bygget en relation op med dem, som jeg aldrig nogensinde har haft før... Nu ringer de et par gange om ugen, det har de aldrig gjort før. Vi så hinanden måske hver 3. år. Der har været en periode på 4½ år, hvor vi ikke har snakket overhovedet, og en anden periode på ca. 3 år.

75 % af brugerne opretholder kontakt til venner, kollegaer, studiekammerater og familie ved kontaktoophøret med centret. Endvidere er det ganske vist kun halvdelen af brugerne, der i dag har god kontakt med deres kollegaer, men det er en klar forbedring i forhold til både før og under kontakten med mandecentret.

2.5 Brugernes boligsituation

Halvdelen af brugerne skulle finde en ny bolig, da de henvendte sig til mandecentret for at få hjælp. Men kun 26 % (16) af informanterne søgte hjælp hos mandecentret til at få løst et boligproblem. 7 af de 64 informanter har boet i mandecentrets bofællesskab. Mændene får efter en periode løst deres boligproblem. Ved kontaktophør er der ingen af informanterne – udover dem, der stadig bor på mandecentret - der bor i midlertidige løsninger, som for eksempel lejet, privat værelse eller midlertidigt hos venner eller familie.

Succeskriteriet for indfrielse af mandecentrets målsætning i forhold til mændenes boligsituation er, at at 75 % af de indskrevne i centret ved kontaktophør har opnået passende bolig.

66 % (40) af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen fortæller, at både de selv og deres eks-samlever var ejere eller lejere af den bolig, de boede i sammen før bruddet. I 16 % (10) af tilfældene var den mandlige bruger ejeren eller lejeren, mens eks-samleveren var ejeren eller lejeren i 18 % (11) af tilfældene.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 49 % (30) af brugerne skulle finde en ny bolig, da de henvendte sig til mandecentret for at få hjælp. Som det fremgår af nedenstående tabel, var den hyppigste årsag, at eks-samleveren skulle blive i deres daværende bolig, dernæst at boligen ikke var brugerens eller, at brugeren ikke ønskede at blive i boligen. Under kategorien ”Andet” har informanterne skrevet, at de blev smidt ud, og at eks-samleveren ikke ville flytte fra boligen, hvorfor de ikke ønskede at blive der:

Årsagen til, at brugerne skulle flytte	% /antal
Eks-samleveren skulle blive i daværende bolig	47 % (14)
Boligen var ikke brugerens	17 % (5)
Brugeren ønskede ikke at blive i boligen	13 % (4)
Andet	10 % (3)
Boligen var for dyr	7 % (2)
Skulle flytte tættere på børnene	3 % (1)

Men kun 26 % (16) af informanterne søgte hjælp hos mandecentret til at få løst et boligproblem. 7 af de 64 informanter har boet i mandecentrets bofællesskab. Der kan der være flere årsager til. Det kan skyldes, at mændene har misbrugsproblemer eller er psykisk syge – og derfor ikke kan bo i mandecentret - men samtidig kan

årsagen også være, at man ikke ønsker at bo sammen med andre, at eks-samleveren ikke vil lade børn komme på besøg, hvis man bor i et bofællesskab, at ens netværk og job er i andre dele af landet eller i udlandet. En mulighed er også, at manden regner med indenfor en overskuelig fremtid at få løse sit boligproblem, og derfor er tilfreds med en midlertidig løsning hos familier, venner med videre.

På en skala fra 1 til 5, hvor 1 = intet problem, og 5 = meget problematisk, har de 15 (én af de 16 har ikke udfyldt dette spørgsmål i spørgeskemaet) informanterne vurderet, hvor stort boligproblemet var ved henvendelsen til mandecentret:

- 67 % (10) vurderede det som meget problematisk med et 5-tal
- 27 % (4) vurderede det som lidt mindre problematisk med et 4-tal
- mens en enkelt informant (7 %) gav problemet et 3-tal.

De 15 brugere, som har angivet boligproblemet størrelse, har i gennemsnit et boligproblem på 4,6 ved henvendelsestidspunktet, hvilket må vurderes at være et relativt højt tal.

En tidligere beboer og deltager i interviewrunden fortæller om, hvordan boligproblemet kan være meget akut:

Jeg flyttede fra min kæreste, som jeg skulle gifte med. Brylluppet var sat. Jeg flyttede fra hende, og vi mistede vores hotel, vores restaurant, vores virksomhed... Vi mistede vores lejlighed, vores møbler, alt hvad jeg havde - på en gang... Jeg boede kortfattet hos en kammerat, og vidste ikke hvad jeg skulle, og så fandt jeg ud af, at der var noget, der hed mandecentret.

Ifølge tallene nedenfor, er det 28 % af informanterne, der har fået hjælp til boligsøgning fra mandecentret. Enkelte informanter har fået rådgivning om, hvor de kan søge og blive opskrevet til boliger med mere. Under kategorien "Andet" har informanterne skrevet: Juridisk rådgivning - for eksempel i forhold til en andelsbolig (hvilket mandede ud i en fogedretssag), tilbud om at kunne bo i mandecentret og hjælp til konfliktløsning i parforholdet i forbindelse med boligsituationen.

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes boligsituation	% /antal
Fik ikke hjælp til boligsøgning	72 % (43)
Andet	13 % (8)
Har boet på mandecentret	12 % (7)

Afklaring af mulighederne på boligmarkedet	10 % (6)
Hjælp til at blive opskrevet i Boligbutikken (almene boligorganisationer)	7 % (4)
Anden information om boligsøgning	5 % (3)
Information om muligheder for at blive opskrevet på "fleksibel udlejning"	3 % (2)
Information om internettets boligportaler	3 % (2)
Udregning af boligsikring	2 % (1)
Information om "Boligindskudslån" (kommunen)	2 % (1)

Ser man specifikt på de 16 informanter, der søgte hjælp til at løse et boligproblem hos mandecentret, har de fået mere rådgivning i forhold til deres boligsituation end de øvrige. For eksempel har 5 af de 16 (33 %) boet i mandecentrets bofælleskab, mens det kun gælder 2 (4 %) af de brugere, der ikke søgte hjælp til at få løst et boligproblem.

For at belyse i hvilket omfang mandecentret opfylder målsætningen om, at 75 % af brugerne ved kontaktophør har en passende bolig, er der i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til udviklingen i mændenes boligsituation.

Sammenlignes perioden, hvor brugerne stadig boede sammen med eks-samleveren med perioden efter bruddet, hvor de henvendte sig til mandecentret, var udviklingen naturligt præget af flytninger fra faste boligformer til mere midlertidige. Således var der færre, der boede i ejer- og andelsboliger og flere, der boede midlertidigt hos venner eller familie eller i et lejet værelse privat ved henvendelserne til mandecentret end før. Men der ser samtidig ud til at være sket en positiv udvikling siden da, idet der idag er flere, der igen er kommet ind i leje-, ejer-, andels- og fremlejede boliger. Samtidig er der i dag slet ikke nogen af brugerne, der bor på et lejet værelse privat eller midlertidigt hos venner eller familie. Noget kunne derfor tyde på, at mandecentrets rådgivning har haft en positiv indflydelse på brugernes boligproblem. Men brugerne har også haft brug for tid til at finde et nyt sted at bo. Kategorien "Anden boligform" dækker i øvrigt over: Sommerhus, ejerhus på lejet grund i helårsbeboet haveforening, Christiania, stadig hos eks-samleveren efter bruddet, i mandecentret og i en nedlagt butik:

Brugernes boligsituation	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Lejebolig i alment/socialt boligbyggeri	26 % (16)	26 % (16)	35 % (21)

Leje i privat udlejningsbyggeri	10 % (6)	7 % (4)	17 % (10)
Ejerbolig	31 % (19)	15 % (9)	17 % (10)
Andelsbolig	26 % (16)	16 % (10)	17 % (10)
Fremleje	2 % (1)	0 % (0)	3 % (2)
Et lejet værelse privat	-	5 % (3)	0 % (0)
Midlertidigt hos venner eller familie	-	25 % (15)	0 % (0)
Hos ny samlever	-	-	2 % (1)
Anden boligform	5 % (3)	7 % (4)	10 % (6)

De 16 brugere, som søgte hjælp til at få løst et boligproblem hos mandecentret (og som har modtaget mere rådgivning end de øvrige brugere på dette område), skiller sig kun ganske lidt ud fra de øvrige brugere i dag, hvad angår deres boligsituation. I sammenligning med tallene ovenfor for samtlige brugere, er det en større andel af dem med boligproblemer ved henvendelsen, der i dag bor i ejerbolig (27 %, 4), mens lidt færre af dem (20 %, 3) bor i lejebolig og andelsbolig (7 %, 1). Antallet af respondenter er dog så små, at man skal være varsom med at fortolke dem som udtryk for en generel tendens.

I øvrigt kan det tilføjes, at det ikke betyder noget for informanternes boligsituation i dag, om de i dag stadig modtager rådgivning fra mandecentret eller ej.

Udviklingen i mændenes boligsituation er således præget af nogen uro i forbindelse med samlivsføret, men samtidig er billedet, at mændene efter en periode får løst deres boligproblem. Følgende uddrag fra et interview giver et eksempel på, hvordan udviklingen kan se ud.

Efter jeg kom ud fra mandecentret, fik jeg en fremleje i samme ejendom, som de andre boede i. Det var for tæt på. Min kone fandt den til mig, men så var det alligevel for tæt på for hende og det ældste barn... Det gjorde også, at jeg ikke følte, at jeg havde mit eget sted. Jeg vidste jo, det var midlertidigt, så jeg havde ikke travlt... Jeg ville prøve at gøre det ordentligt. Det har taget lang tid, men jeg ville ikke forhaste mig. Der boede jeg fra d. 1. 11 2007 til 1.7 2008. Der var masser af lejligheder og andelsboliger til salg. Vi aftalte, at den der flyttede skulle have halvdelen af andelsværdien, så det havde jeg i baghånden. Men lejlighederne på markedet var alt for dyre i for-

*hold til deres værdi. Men nu skulle jeg også tage en beslutning.
For at få det på plads til mine børn købte jeg en lejlighed.*

Manden flytter efter bruddet ind på mandecentret og finder herefter en midlertidig bolig. Denne kan fungere i en periode, men samtidig – hvilket måske er ganske karakteristisk – har manden nogle muligheder på boligmarkedet – i dette tilfælde grundet midler fra salg af den fælles andelsbolig – som gør, at han kan få løst sit boligproblem permanent.

Da mandecentrets egen målsætning for rådgivningen på boligområdet er, at 75 % af brugerne ved kontaktophør med centret har opnået en passende bolig, må målet siges at være nået. Der er nemlig ikke længere nogle af brugerne, der bor på et lejet, privat værelse eller midlertidigt hos venner eller familie.

2.6 Brugernes økonomiske situation

Kun hver femte af informanterne søgte hjælp til at få løst et økonomisk problem, da de henvendte sig til mandecentret. Brugernes indkomst er stort set uforandret i dag sammenlignet med deres indkomst, da de henvendte sig til mandecentret for at få hjælp. Mere end halvdelen har i dag problemer med økonomien.

mandecentret har ikke formuleret succeskriterier for udviklingen i mændenes økonomiske situation. Det er dog væsentligt at kigge på mændenes økonomiske situation, da større udsving i denne kan have væsentlig betydning for indfrielsen af de øvrige succeskriterier, for eksempel i forhold til mulighederne for at finansiere en bolig med videre.

21 % (13) af informanterne søgte hjælp til at få løst et økonomisk problem, da de henvendte sig til mandecentret:

- 46 % (6) vurderede det som ”meget problematisk” på en skala fra 1 til 5, hvor 1 = intet problem, og 5 = meget problematisk
- 31 % (4) vurderede deres økonomiske problem som et 4-tal
- 15 % (2) som et 3-tal
- og 8 % (1) som et 2-tal.

Det var altså et alvorligt problem – i gennemsnit 4,2 - for de brugere, som bad om hjælp fra mandecentret i forhold til at have økonomiske problemer. En yderligere analyse viser dog, at der ikke er statistisk sammenhæng mellem graden af frustration, tristhed, ensomhed og behovet for at løse et økonomisk problem ved henvendelsestidspunktet.

På den anden side kan et økonomisk problem udgøre en væsentlig udfordring, når man befinder sig i en ny situation præget af usikkerhed – og måske krise – efter samlivsophøret. En bruger af rådgivningen beskriver den usikre situation:

Og det andet, vi havde jo været i parterapi tidligere men privat... hvad koster det, 600-800 kr. gange 2, og når du lige er flyttet fra binanden, så koster det. Du er nødt til at finde alle mulige løsninger, der er barnepasser, flytten rundt, købe nye ting, og du skal have midlertidig bolig. Du har ingen penge. Det er svært. Og det er svært at holde takten oppe i et arbejde, ikke bare fordi du har et barn, men fordi at du har det af helvede til. I stedet for at du går ud at drikke øl om fredagen, så

ender du måske med at drikke i to dage, fordi du er grænseløs, du er i stykker, og så skal du ligesom komme op og stå og finde ud af at vaske dit tøj, og være klar til en uge igen. Og den uge tjener du ikke penge, fordi der skal du passe et barn et par dage, fordi tingene ikke passer med børnehave eller vuggestue.

Ligesom det kun er få af informanterne, der søgte hjælp til at løse et økonomisk problem, har kun få fået hjælp fra mandecentret til deres økonomiske situation. Enkelte har fået hjælp til at danne overblik over privatøkonomien, udarbejde budget og nedbringe udgifterne. Under kategorien ”Andet” har en informant skrevet, at en fogedretssag, som mandecentret hjalp ham med, var altafgørende for hans økonomi. To informanter fik juridisk rådgivning angående økonomien (i det ene tilfælde kombineret med rådgivning af mere psykologisk form), en tredje fik økonomisk hjælp fra mandecentret i form af betaling for ture med børnene i weekendene:

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes økonomiske situation	%/antal
Fik ikke hjælp i forhold til økonomi	85 % (51)
Andet	14 % (8)
Fik et generelt overblik over privatøkonomien	3 % (2)
Fik udarbejdet et budget	2 % (1)
Fik hjælp til at få nedbragt udgifter	2 % (1)
Fik styr på udgifter	0 % (0)
Fik lavet afdragsordninger	0 % (0)

En tidligere beboer udtrykker tilfredshed med mandecentrets rådgivning i forhold til hans økonomiske situation:

Jeg var jo bange for, hvordan jeg skulle finde ud af at finansiere en bolig, og det er meget forståeligt. De er sikkert tit ude for folk, der har økonomiske problemer. Det var de rigtig gode til... De ved alle sammen [mandecentrets personale] noget om husboldsøkonomi, så det var en meget bankagtig måde at rådgive på.

Som tabellen nedenfor viser, er der generelt heller ikke sket de store ændringer i brugernes årlige personlige bruttoindtægt i perioden, fra de levede sammen med eks-samleveren til i dag. Ganske vist steg antallet af personer med den laveste

indtægt svagt lige efter bruddet med samleveren, men det bliver rettet op, så niveauet er det samme i dag som under samlivet med eks-samleveren:

Brugernes bruttoindtægt om året	Da brugeren boede sammen med eks-samleveren	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Under 150.000 kr. om året	25 % (15)	31 % (19)	25 % (15)
150.000 - 300.000 kr. om året	31 % (19)	26 % (16)	29 % (17)
Over 300.000 kr. om året	44 % (27)	43 % (26)	46 % (27)

Det skal tilføjes, at 28 % af brugerne (17) under tilværelsen med eks-samleveren havde en fælles husstandsindtægt på over 500.000 kr., 41 % (25) havde en fælles husstandsindtægt på mellem 300.000 og 500.000 kr., og 31 % (19) havde en fælles husstandsindtægt på under 300.000 kr. Da svarmulighederne i spørgeskemaet har været intervaller har vi ikke mulighed for at udregne gennemsnitsindkomsten, som for mænd i alderen 40-44 år i Københavnsområdet – ifølge Danmarks Statistiks statistikbank udgør kr. 339.000 (2006).

Det er væsentligt at være opmærksom på, at disse tal ikke siger noget om mændenes øgede udgifter, som for eksempel brugeren af rådgivningen ovenfor gav udtryk for.

Kigger vi mere detaljeret på udviklingen i mændenes økonomi viser nedenstående tabel, at lidt mere end halvdelen af informanterne i dag føler, at de har overblik over deres økonomi og betaler regningerne til tiden:

Brugernes økonomiske situation idag	%/antal
Har overblik over økonomien	64 % (37)
Betaler regninger til tiden	57 % (33)
Har en stram økonomi	50 % (29)
Har et budget, som bliver fulgt	22 % (13)
Har uløste økonomiske problemer	19 % (11)
Økonomien hænger ikke sammen	19 % (11)
Har ikke et overblik over økonomien	17 % (10)
Betaler ikke regninger til tiden	16 % (9)
Bruger banken til at styre økonomien	14 % (8)

Andet	7 % (4)
-------	---------

En optælling af informanter, der har et eller flere af følgende økonomiske problemer i dag:

- En stram økonomi
- Uløste økonomiske problemer
- Økonomien hænger ikke sammen
- Betaler ikke regninger til tiden

viser, at hele 59 % (34) af samtlige informanter har et økonomisk problem i dag.

De brugere, der henvendte sig til mandecentret for at løse et økonomisk problem, har ikke en signifikant anderledes økonomisk situation i dag end de øvrige brugere. Det har heller ingen signifikant betydning for brugernes økonomiske situation i dag, hvorvidt de stadig er tilknyttet mandecentrets rådgivning eller ej.

Generelt kan det konkluderes, at kun er en mindre gruppe af mændene søger og får hjælp hos mandecentret på grund af økonomiske problemer. Samtidig er det dog bemærkelsesværdigt, at en stor del af mændene oplyser, at de i dag befinder sig i en udfordrende økonomisk situation med en stram økonomi, en økonomi der ikke hænger sammen og så videre. Det er svært at afgøre, hvorvidt dette er en situation, som kan ændres, men et fremtidigt opmærksomhedspunkt for mandecentret kunne være, at mandecentret styrker fokus på økonomisk rådgivning og vejledning af mændene med henblik på at forbedre mændenes håndtering af de økonomiske udfordringer et samlivsophør medfører.

2.7 Brugernes uddannelses- og erhvervssituation

15 % af informanterne søgte hjælp for at få løst et problem i forbindelse med deres erhvervssituation. De 9 informanter søgte også hjælp fra mandecentret, fordi de havde det dårligt og for eksempel led af frustrationer og tristhed. I dag er lige præcis 75 % af alle informanterne "aktive" erhvervsmæssigt – hvilket stort set svarer til situationen dengang, da brugerne levede i parforholdet, ligesom det er en lille forbedring set i forhold til mændenes situation, da de henvendte sig til mandecentret.

Mandecentrets succeskriterium i forhold til brugernes arbejdsmarkedstilknytning er, at 75 % af mændene ved fraflytning – og kontaktophør – har fastholdt deres job. Målsætningen og succeskriteriet er formuleret ud fra en tanke om, at samlivsophøret ikke bør være forbundet med en mere alvorlig social deroute.

En bruger fortæller, hvordan det blev modtaget på hans arbejde, at han befandt sig i en krise:

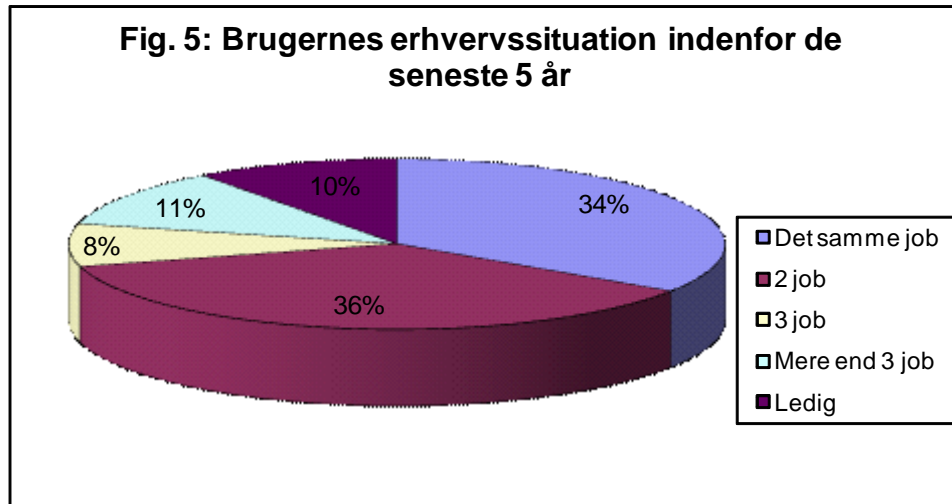
Jeg passede mit arbejde under hele forløbet. På et tidspunkt – da jeg var helt nede... - spurgte min chef til min situation. Jeg fortalte ham det, og han sagde, at jeg blev nødt til at rejse... for at snakke med min søn. Han tilbød, at jeg kunne melde mig syg, da jeg ikke skulle bruge ferie på det her. Jeg skulle først vende tilbage, når det var bragt i orden.

En anden bruger – som er selvstændig – udtrykker, hvordan det kan være svært at holde dampen oppe erhvervsmæssigt, når man er i krise:

'... Og det er svært at holde takten oppe i et arbejde, ikke bare fordi du har et barn, men fordi du har det ad helvede til...

Hvor den ene mand finder støtte hos sin chef for den svære situation er den selvstændige mere sårbar. Lad os i det følgende se på, hvordan det forholder sig generelt.

Kigger vi i første omgang på brugernes erhvervssituation indenfor de seneste 5 år ser vi, at ca. 1/3 har haft det samme job, ca. 1/3 har haft 2 job, mens den sidste 1/3 har haft 3 job eller derover eller været ledige de seneste 5 år:

Umiddelbart oplever hovedparten af mandecentrets brugere sig ikke som udsatte rent erhvervsmæssigt. Det er kun 15 % (9) af informanterne, som søgte hjælp til at få løst et problem i forbindelse med deres erhvervssituation, da de henvendte sig i mandecentret. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 = intet problem, mens 5 = meget problematisk, har disse informanter vurderet, hvor stort ”erhvervsproblemet” var:

- 33 % (3) giver det et 5-tal som meget problematisk
- 22 % (2) giver det et 4-tal
- 33 % (3) et 3-tal
- og 11 % (1) et 1-tal.

I gennemsnit vurderer de 9 personer, at problemet med deres erhvervssituation er 3,7. I sammenligning med de andre typer problemer, der er belyst i undersøgelsen (omkring for eksempel børn og bolig), er ”erhvervsproblemet” altså ikke det, der skaber størst frustration hos brugerne, umiddelbart. Alligevel viser den statistiske analyse, at de 9 informanter, der søgte hjælp til at løse et erhvervsproblem, også søgte hjælp fra mandecentret, fordi de havde det dårligt og for eksempel led af frustrationer og tristhed. Ligeledes er der markant flere af informanterne med behov for at løse et erhvervsproblem, der også søgte hjælp til at løse et ensomhedsproblem ved henvendelsestidspunktet, end blandt de øvrige informanter. Således følte 78 % (7) af de 9 informanter med erhvervsproblemer sig ensomme, mens det kun gjaldt 23 % (12) af de øvrige informanter. Der er dog ikke nogen statistiske sammenhænge mellem brugernes misbrugsproblemer, søvnproblemer og erhvervsproblemer.

Nedenstående tabel viser, at enkelte brugere har fået hjælp af mandecentret til jobsøgning, fastholdelse af job, udarbejdelse af CV med mere. Under kategorien ”Andet” har informanterne skrevet, at de har søgt hjælp til deres erhvervssituation fra mandecentret, men endnu ikke fået den, at de blev bakket op af mandecentret omkring deres prioriteringer også i forhold til erhvervssituationen, og at de fik noget juridisk rådgivning, som også afhjælp deres erhvervsmæssige problemer.

Rådgivning og hjælp fra mandecentret i forbindelse med brugernes erhvervssituation	%/antal
Fik ikke hjælp vedrørende erhvervssituation	81 % (49)
Andet	7 % (4)
Hjælp til jobsøgning	5 % (3)
Hjælp til at fastholde job	3 % (2)
Hjælp til kontakten med Jobcenteret (AF/kommunen)	3 % (2)
Afklaring af brugerens erhvervsmæssige situation	2 % (1)
Udarbejdelse af CV	2 % (1)
Information om regler for ledige	2 % (1)
Konkret hjælp til at få informeret arbejdspladsen og kollegaerne	0 % (0)
Afdækning af jobmuligheder	0 % (0)
Udarbejdelse af ansøgninger	0 % (0)
Information om regler for sygemeldte	0 % (0)
Mandecentret har skaffet brugeren job	0 % (0)

Ser man specifikt på de 9 informanter, der ved henvendelsen til mandecentret søgte hjælp til at løse et erhvervsproblem, har de ikke fået mere rådgivning og hjælp fra mandecentret til deres erhvervssituation end de øvrige brugere. En enkelt af dem har slet ikke fået hjælp på området, selvom han søgte om det. 2 af disse informanter har dog fået hjælp til jobsøgning, og 2 har fået hjælp til kontakten med jobcenteret. En enkelt har fået støtte til afklaring af sin erhvervsmæssige situation og en enkelt til udarbejdelse af et CV.

Nedenstående tabel viser udviklingen i brugernes erhvervssituation – fra da de stadig boede sammen med eks-samleveren over perioden, hvor de henvendte sig til mandecentret for at få hjælp, til i dag.

Sammenligningen af de første to kolonner viser en svag negativ udvikling i brugernes erhvervssituation i perioden lige efter bruddet med eks-samleveren, idet

der er lidt færre i arbejde og flere ledige på dagpenge og sygemeldte end før. Men denne svage negative udvikling ser ud til at blive rettet lidt op igen efter mandecentrets rådgivning således, at der igen er kommet lidt flere i arbejde (dog ikke helt så mange som ved udgangspunktet), flere i uddannelse og samtidig færre ledige på dagpenge og færre sygemeldte. Det skal tilføjes, at kategorien ”Andet” bla. dækker over barsel, freelance-arbejde og førtidspension.

Brugernes erhvervs-situation	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
I arbejde	67 % (41)	56 % (34)	63 % (37)
Ledig på dagpenge	7 % (4)	10 % (6)	8 % (5)
Ledig på kontanthjælp	5 % (3)	5 % (3)	5 % (3)
Ledig på starthjælp	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)
Sygemeldt	5 % (3)	10 % (6)	3 % (2)
I uddannelse	10 % (6)	10 % (6)	12 % (7)
Andet	7 % (4)	10 % (6)	8 % (5)

Lægger man tallene for brugere, der i dag er i arbejde, og brugere, der i dag er i uddannelse, sammen, er lige præcis 75 % af brugerne i dag ”aktive” erhvervs-mæssigt.

Heller ikke i denne sammenhæng har det betydning for situationen idag, om brugerne stadig får rådgivning af mandecentret eller har afsluttet den.

Men ser man på de 9 informanter, der ved henvendelsen til mandecentret søgte hjælp til at løse et erhvervsproblem, er udviklingen dog noget dårligere. Kun 2 af de 9 (22 %) er i dag i arbejde, mens 3 er ledige på dagpenge, 1 er ledig på kontanthjælp, 2 er sygemeldte, og den sidste har ikke oplyst sin erhvervs-mæssige situation i dag.

Selv om det kun drejer sig om et begrænset antal personer, som har beskæftigelsesproblemer ved kontakten til mandecentret vækker ovenstående stof til eftertanke. Tallene er små, men antyder, at mandecentret kunne styrke fokus på indsatsen for at tage hånd om de erhvervs-mæssige problemer for de brugere, som virkelig har brug for det.

2.8 Brugernes helbred

mandecentret koncentrerer sig om brugernes helbredssituation, da dette kan betragtes som en væsentlig indikator for mændenes generelle velbefindende. Brugernes motionsvaner ser ikke ud til at have ændret sig nævneværdigt. Med hensyn til alkohol er der tale om en positiv udvikling, hvor færre i dag drikker mere end 21 genstande om ugen sammenlignet med tidspunktet for henvendelse til mandecentret og sammenlignet med dengang, de boede sammen med eks-samleveren. Brugernes kostvaner ændrer sig en smule efter bruddet med eks-samleveren. Brugernes søvnvaner forværredes en del efter bruddet med eks-samleveren til i dag, hvor de faktisk har bedre søvnvaner end i tiden sammen med eks-samleveren.

Selvom mandecentret ikke direkte har formuleret en målsætning for deres rådgivning i forhold til brugernes helbredssituation, forsøger man at tage hånd om det. Brugernes fysiske og psykiske helbredstilstand kan betragtes som en vigtig indikator for deres generelle velbefindende. Det er også interessant at se, om der er en sammenhæng mellem det at befinde sig i en krise, og så det at spise hensigtsmæssigt, dyrke motion og få tilstrækkeligt med søvn. Også spørgsmålet om misbrug tages op i det følgende.

Brugernes motionsvaner ser ikke ud til at have ændret sig nævneværdigt i perioden fra samlivet med eks-samleveren til i dag, hvilket må siges at være et positivt tegn:

Brugernes motionsvaner	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Dyrkede ikke motion	33 % (20)	36 % (22)	34 % (20)
Dyrkede motion mindre end en gang om ugen	18 % (11)	16 % (10)	16 % (9)
Dyrkede motion en gang om ugen	20 % (12)	20 % (12)	24 % (14)
Dyrkede motion mere end en gang om ugen	30 % (18)	28 % (17)	26 % (15)

En tidligere beboer fortæller, at han gjort sig nogle positive erfaringer med en afspændingspædagog-praktikant, som på et tidspunkt var tilknyttet mandecentret:

De havde på et tidspunkt en praktikant fra afspændingspædagoguddannelsen, der manglede en at øve sig på. Så meldte jeg mig... Det var en meget kropslig erfaring... Tidligere har jeg

haft høfeber, alt det faldt bare bort, ligeså snart alt det her gik i gang. Jeg holdt op med at være kuldskær, lysbehandlinger, jeg har ikke haft høfeber i 1½ år. Det har undret mig lidt..., ... Så lod han mig gøre nogle ting, som faktisk gav mig en oplevelse, en forstand på min krop, jeg ikke havde før. Det har jeg brugt til at samle op på mine oplevelser og samtidig som et værktøj.

Afspændingspædagog-praktikanten giver den tidligere beboer nogle redskaber, som han benytter konstruktivt i dag.

Den samme beboer og andre tidligere brugere berører også flere gange i vores interview spørgsmålet om udviklingen i deres alkoholforbrug. Lad os først se på de generelle tal. Vi ser, at der er sket flere udsving i brugernes alkoholforbrug.

Nedenstående tabel viser, at antallet af brugere, der drak mere alkohol end Sundhedsstyrelsens anbefaling om ugen (mere end 21 genstande), steg med 8 % i perioden efter bruddet med eks-samleveren, hvor brugerne henvendte sig til mandecentret. Men i samme periode steg andelen af brugere, der slet ikke drak alkohol, også med 7 %. Den samlede gruppe af brugere ser i dag ud til at være inde i en positiv udvikling, idet antallet af brugere, der drikker mere end 21 genstande om ugen, i dag er nede på det halve af, hvad det var under samlivet med eks-samleveren og 13 % færre - af den samlede gruppe - end i perioden lige efter bruddet. Til sammenligning kan nævnes, at nyere tal viser, at cirka 18 % af den mandlige voksne befolkning har et alkoholforbrug på mere end 21 genstande per uge (Hvidtfelt et al, 2008).

Brugernes alkoholvaner	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Drikker ikke alkohol	39 % (24)	46 % (28)	43 % (25)
Drikker mindre end 21 genstande om ugen	51 % (31)	36 % (22)	52 % (30)
Drikker mere end 21 genstande om ugen	10 % (6)	18 % (11)	5 % (3)

Ovenfor beskrev vi, hvordan byturene for én tidligere bruger begyndte at fylde mere og mere, fordi 'du er i stykker'. En anden fortæller, at han selv nok har taget initiativet til at få gjort noget ved sit alkoholforbrug, men samtidig også har drøftet det med mandecentret. Han fortæller:

Ja det har jeg. Det har jeg også berørt med dem. Altså de har ikke givet mig decideret alkoholbehandling...det har jeg bare selv tænkt på.

Men snakkede du med dem om det?

Ja, det har jeg

Er det faktorer, de har været med til at sætte i gang?

Ja, altså, jeg har egentlig selv taget initiativet til at få gjort noget ved det. Men det er jo. Hvis man var der, hvor jeg var, så kan man jo ikke se, hvad der er ud og ind, hvad der er ja og nej. Hvad burde man gøre noget ved og ikke noget ved. Man kan overhovedet ikke se årsag og virkning... Det er klart, at der er ikke nogen, der kan løse ens problemer, man kan jo kun løse sine egne problemer, men de kan i hvert fald hjælpe dig til at få lidt ro i hovedet... jeg tror klart, at mit velbefindende i dag har noget med at gøre, at jeg har været der og talt med dem.

En mulig tolkning af interviewene og spørgeskemabesvareelserne er, at i de tilfælde, hvor spørgsmålet om et stigende alkoholforbrug opleves som et problem for den enkelte, drøftes det med mandecentret. Indtrykket er også, at den generelle støtte og hjælp personerne modtager fra mandecentret i nogle tilfælde kan afhjælpe behovet for alkohol – et behov, som ellers – for nogle – opleves presserende i forbindelse med samlivsophøret.

Brugernes kostvaner ændrede sig en smule efter bruddet med eks-samleveren. Lidt færre spiste tre måltider om dagen, og lidt flere spiste ikke frokost eller aftenmad, ligesom der var flere, der spiste de fleste måltider udenfor hjemmet. I dag er der stadig flere, der spiser de fleste måltider ude, men der er også flere, der igen er begyndt at spise alle tre måltider mad om dagen. Ændringerne er dog meget små.

Brugernes kostvaner	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Spiser tre måltider hver dag (morgenmad, frokost og aftenmad)	62 % (38)	53 % (32)	60 % (35)
Spiser ikke morgenmad	31 % (19)	28 % (17)	29 % (17)

Spiser ikke frokost	7 % (4)	13 % (8)	9 % (5)
Spiser ikke aftensmad	2 % (1)	5 % (3)	3 % (2)
Spiser de fleste måltider hjemme	62 % (38)	45 % (27)	50 % (29)
Spiser de fleste måltider ude	8 % (5)	17 % (10)	19 % (11)

Tabellen nedenfor viser, at brugerne har været inde i en udvikling, hvor deres søvnvaner forværredes en del efter bruddet med eks-samleveren til idag, hvor de faktisk har bedre søvnvaner end i tiden sammen med eks-samleveren. Således er der flere, der sover godt hver nat samt færre, der sover for lidt, i dag i sammenligning med perioden med eks-samleveren. Under kategorien ”Andet søvnmønster” har informanterne skrevet: At de sover på skæve tidspunkter, at de ikke kan sove uden medicin, og at de for det meste sover godt undtagen i stressende situationer:

Brugernes søvnvaner	Da brugeren boede sammen med eks-samlever	Da brugeren henvendte sig til mandecentret	I dag
Sover godt hver nat	31 % (19)	18 % (11)	53 % (31)
Sover uroligt	33 % (20)	40 % (24)	33 % (19)
Sover for lidt	28 % (17)	35 % (21)	17 % (10)
Andet søvnmønster	8 % (5)	7 % (4)	9 % (5)

Der er ingen statistisk signifikante sammenhænge mellem de forskellige ”helbredsvariable”, hvilket betyder, at det ikke er de samme personer, der både lider af motions-, alkohol-, spise- og søvnproblemer.

Generelt er der en forsigtig tendens til, at der er en gruppe mænd, som har oplevet en forværring af deres helbredssituation på det tidspunkt, hvor de tager kontakt til mandecentret, men også at denne udvikling er vendt, når vi ser på situationen i dag.

3 Kontakt til, hjælp og støtte fra mandecentret samt vurdering af udbyttet.

I det følgende kigger går vi et skridt videre i analysen og undersøgelsen af, hvad der sker i mødet mellem medarbejdere og brugere på mandecentret. Det vil sige, at fokus er at afdække og beskrive forløb, metoder og principper i mandecentrets indsats. Den opnåede viden skal bidrage til den løbende kvalitetsudvikling af centrets indsats. Endvidere nuanceres, og perspektiveres resultaterne af den første del af evalueringen. Formålet med anden del af evalueringen er også at undersøge brugernes oplevelse af – og tilfredshed med – mandecentrets indsats.

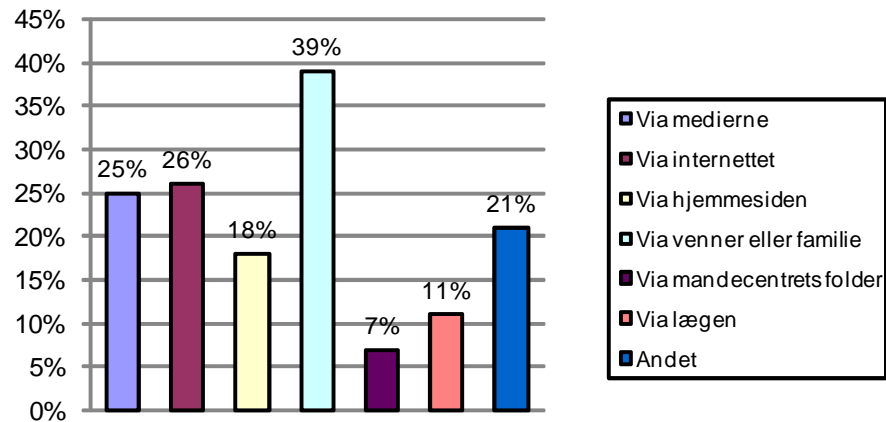
Kapitlet er struktureret omkring forløbet i brugernes kontakt til centeret: Indledende kontakt efterfulgt af modtagelse af tilbud og sidst afslutning af kontakten med mandecentret. Herefter følger overvejelser om sammenhæng mellem problemtyper og støtteformer og endvidere et afsnit om brugernes vurdering af tilbuddet på mandecentret. Afsluttende peges der på mændenes syn på en række mulige nytiltag.

3.1 Indledende kontakt med mandecentret

3.1.1 Hvor kender mændene mandecentret fra?

Som det fremgår af diagrammet nedenfor, er der flest brugere, der kender mandecentret via venner eller familie. Cirka $\frac{1}{4}$ af brugerne kender mandecentret fra internettet, cirka $\frac{1}{4}$ fra medierne (TV, radio, aviser, ugeblade, magasiner med mere) og cirka en femtedel fra ”andet”, som blandt andet indeholder socialforvaltningen, socialcentre, herberg, terapeuter, Foreningen Far, socialrådgivere, personlig kontakt til mandecentret og kommunen. Med andre ord har mandecentret mange forskellige velfungerende kommunikationskanaler:

Fig. 6: Hvordan fandt brugerne frem til mandecentrets tilbud?

Hvad angår mandecentrets hjemmeside, så har brugernes etniske baggrund en signifikant betydning for brugen deraf. Således siger 23 % (10) af brugerne med etnisk dansk baggrund, at de fandt frem til mandecentret via hjemmesiden, mens ingen af brugerne med etnisk minoritetsbaggrund har fundet mandecentret via hjemmesiden. Til gengæld har hverken brugernes alder eller uddannelsesbaggrund nogen signifikant betydning for, hvilke kommunikationskanaler der har ført dem frem til mandecentret.

I mandecentrets ledelse anerkendes det som en løbende udfordring at gøre opmærksom på mandecentrets eksistens – også ressourcemæssigt. Man har i den forbindelse blandt andet sendt informationsmateriale ud til alle læger i Storkøbenhavn.

Samtidig har man på mandecentret også fokus på at gøre det politiske niveau opmærksom på centerets eksistens, blandt andet ved at invitere politikere på besøg.

Nogle brugere peger på, at mandecentret kunne være mere offensivt i forhold til at sprede erfaringerne omkring mændenes situation i nyhedsmediernes: *”...de burde stå helt anderledes frem i medierne og kæmpe for mændene.”* Det drejer sig særligt om mændenes position i forhold til deres børn, og om mange af mændenes enslydende opfattelse af ikke at blive hørt i Statsforvaltningerne.

I interviewet med Boligfonden for enlige mødre og fædre hører vi, at der ofte er situationer, hvor medarbejderen fortæller om mandecentret, og hvor mændene – hun fortæller det til - reagerer med mistro og usikkerhed, fordi de forestiller sig, at mandecentret er som et herberg med misbrugere og kaos. Også en af de interview-

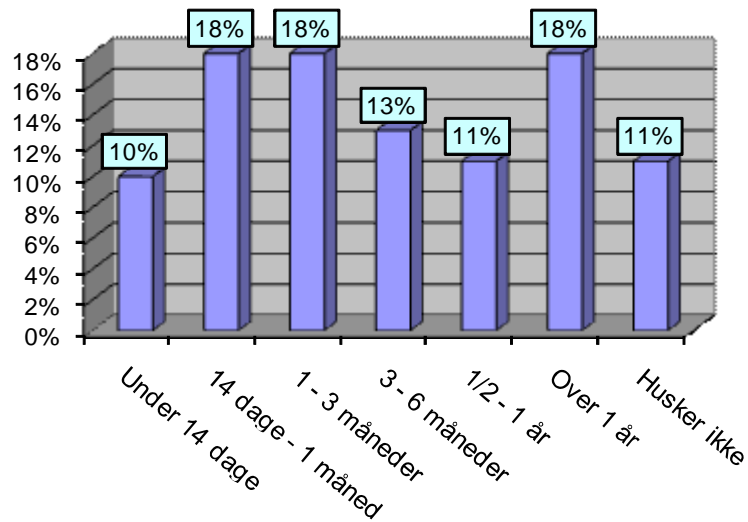
wede brugere fortæller, at dette var hans reaktion, første gang han hørte om mandecentret.

Generelt kan det konkluderes, at mandecentrets brugere hører om mandecentret fra en bred vifte af informationskilder. Set i lyset af at tilbuddet kun har eksisteret i godt og vel 2 år, er det positivt, så bredt man når ud. På sigt kan det eventuelt overvejes, om der skal kommunikeres på andre sprog – for eksempel engelsk - på centrets hjemmeside for at imødekomme ikke-dansk-talende brugere.

3.1.2 Hvor lang tid går der, før brugerne henvender sig i mandecentret?

Nedenstående søjlediagram viser, at det er meget forskelligt, hvor lang tid der går fra bruddet med eks-samleveren til henvendelsen til mandecentret. Der kan lige så vel gå under 14 dage som over 1 år. Tallene giver ikke nogen begrundelser for, hvorfor det har taget den tid at rette henvendelse til mandecentret (om det er på grund af manglende viden om mandecentret, manglende mod eller andet).

Fig. 7: Hvor lang tid gik der mellem bruddet med eks-samleveren og henvendelsen til mandecentret?

Brugernes etniske baggrund, alder og uddannelsesniveau har ikke signifikant betydning for, hvor lang tid de er om at rette henvendelse til mandecentret. Det er i øvrigt væsentligt at være opmærksom på, at ovenstående tabel ikke nødvendigvis udtrykker, hvor lang tid der går fra bruddet og så til man har et ønske om at hen-

vende sig til mandecentret. Da mandecentret ikke har eksisteret særlig længe kan længden af perioden fra samlivsophør til henvendelse til mandecentret således også hænge sammen med, at der ikke var mulighed for at henvende sig tidligere, fordi mandecentret ikke eksisterede på tidspunktet for samlivsbruddet.

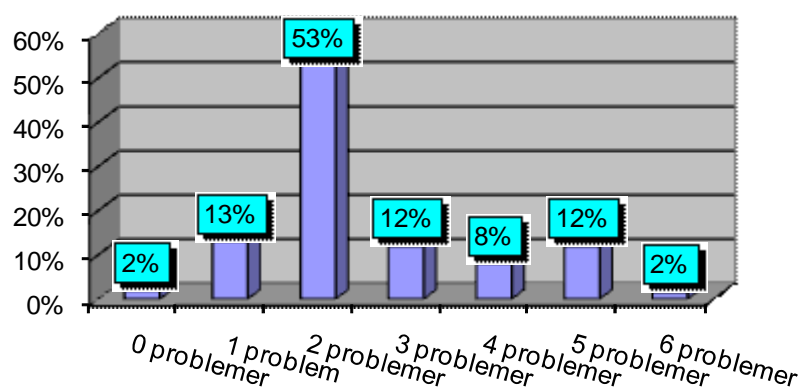
3.1.3 Hvorfor kontakter mændene mandecentret?

Som det er fremgået tidligere kontakter brugerne primært mandecentret for at få hjælp til at løse personlige og følelsesmæssige problemer såsom frustration, tristhed og manglende overblik samt for at få hjælp til at løse problemer i forhold til samværet med deres børn.

Brugere, der henvendte sig til mandecentret for at løse:	% /Antal
Personlige problemer såsom frustration, tristhed og manglende overblik	89 % (54)
Problemer omkring samværet med deres børn	70 % (43)
Problemer i forhold til ensomhed og socialt netværk	31 % (19)
Problemer i forhold til deres boligsituation	26 % (16)
Økonomiske problemer	21 % (13)
Erhvervs-mæssige problemer	15 % (9)

Som nedenstående søjlediagram viser, søger lidt mere end halvdelen af brugerne hjælp fra mandecentret til at løse to af ovenstående seks typer af problemer. Det er samtidig værd at bemærke, at 34 % søger hjælp til tre eller flere problemtyper:

Fig. 8: Hvor mange problemer søgte brugerne at få løst ved henvendelsen til mandecentret?

Evalueringen har tidligere vist, at der ikke er markante sammenhænge mellem de forskellige typer problemer bortset fra en enkelt: De brugere, der søger hjælp til et erhvervs-mæssigt problem, søger – som nævnt - også oftere hjælp til at løse per-

sonlige problemer såsom frustrationer, tristhed, manglende overblik og ensomhed.

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen spejles i interviewene med brugerne af mandecentret.

Mange mænd fortæller om frustrationer i forbindelse med forholdet til deres tidligere partner. De er ulykkelige, vrede eller ramt af sorg. En tidligere bruger af mandecentrets rådgivningstilbud fortæller:

... jeg var plaget af helt vildt meget dårlig samvittighed overfor min ekskone og overfor hele min situation. Jeg havde trukket alt væk under mig selv. Mit livsgrundlag skred - selv om, det gjorde det jo ikke, jeg havde et sted at bo, på den måde var jeg jo sikret. Det var bare lidt... Jeg havde ikke så mange at kunne tale med det om, synes jeg. Og jeg synes, det var en enorm svær situation. Og så er der enormt meget sorg i den også. Og det var egentlig det, jeg håbede på, at jeg bare kunne tale med nogen om - dele med nogen.

Særligt for beboerne gælder det – ikke overraskende – at de har henvendt sig for at få et sted at bo. Men dette kædes ofte også sammen med forholdet til børnene, som er manges begrundelse for at tage kontakt til mandecentret. Således fortælles det i et interview med en tidligere beboer på mandecentret:

Hvad håbede du på at få hjælp til?

Et sted at bo. At der var ro på, når jeg havde min dreng. Mere tror jeg ikke. Jeg tænkte ikke på så meget andet end at komme væk.

For nogle mænd gælder det, at de henvender sig med en type – ofte praktisk – problem og ender med at få støtte til et andet. Således er der et eksempel på en bruger, der henvendte sig med et boligbehov, men fik støtte i forhold til afklaring af samvær med sin søn. En anden bruger henvender sig for at få støtte i forhold til Statsforvaltningen og samvær med sit barn, men ender med at modtage støtte i forhold til personlige følelsesmæssige problemer.

Nogle af mændene ved slet ikke, hvilken hjælp de har brug for – de ved bare, at de har brug for støtte. Således fortæller en tidligere beboer:

Jeg vidste godt, at jeg skulle have noget hjælp, men jeg vidste ikke, hvor jeg skulle søge. (...) Jeg kunne ikke gøre det konstruktivt - vidste ikke hvilken vej jeg skulle gå. Det kom i høj grad til at handle om bruddet med min kone, mere end om at få generelt mere styr på mit liv.

Således antydes det, at det kan være hensigtsmæssigt at overveje en form for standardisering af rådgivningsproceduren for at sikre, at brugerne også får den vejledning, de ikke selv ved, de har brug for.

Ledelsen på mandecentret peger på, at mændene først og fremmest har problemer i forhold til bolig, samvær med børn og i forhold til deres parforhold. I forhold til de to sidste problemtyper er opfattelsen meget i tråd med, hvad mændene selv fortæller, men det lader til, at boligproblemet overvurderes hos ledelsen. Dette kan hænge sammen med stedets ”oprindelse” som botilbud, hvor rådgivningsdelen gradvist har vokset sig større.

3.1.4 Afklaring af mændenes behov for støtte

I den indledende kontakt søger mandecentret at afdække behovet for støtte hos de mænd, der kontakter centeret. Hvordan gøres dette? Hvad spørges der til og hvilke kriterier bruges i vurderingen?

Når en mand kontakter mandecentret gennemføres en samtale, hvor der fokuseres på mandens situation og hans ønsker til støtte og hjælp. Der fokuseres således både på, om manden tilhører mandecentrets målgruppe og på hvilke tilbud manden kan have brug for. En tidligere beboer fremhæver denne samtale som et positivt element:

Visitation og afgrænsning af målgruppe

Der kan visiteres både gennem henvendelse til Krisecentret og gennem relevante offentlige parter som Socialcentre o.l.

Udgangspunktet for indskrivning er den enkeltes sociale situation med hensyntagen til vedkommendes muligheder og ressourcer. Det skal således skønnes, om der er et reelt behov, som centret har mulighed for at løse ved indskrivning til bofællesskabet, eller om der findes andre og mere relevante hjælpemuligheder.

Der skal være ambulante tilbud om samtale og rådgivning i forbindelse med krisecentret.

- Uddrag fra ”Et center for kriseramte mænd”

...man kommer til syn en gang på mandecentret for at finde ud af, om de overhovedet kan gøre noget for dig. Det synes jeg i øvrigt er en rigtig seriøs måde at gøre det på...

Om manden tilhører centrets målgruppe er ifølge personalet afhængigt af om manden har problemer i forhold til skilsmisse, parforhold og/eller bolig. Endvidere udtaler personalet at: *"Vi er interesseret i dem, som vil videre i deres liv."* Samtidig fremhæves det, at man ikke arbejder med misbrugere og psykisk syge. Således har en del der henvender sig et boligproblem, men de flytter ikke alle sammen ind.

Dog er der undtagelser omkring misbrug. Hvis manden er i behandling, og vurderes at være i stand til at passe sin behandling: *"Det udslagsgivende er vores fornemmelse af, om han kan passe behandlingen."*

Hvis brugeren tilkendegiver, at han er interesseret i at flytte ind på mandecentret og det vurderes, at han falder inden for målgruppen, gennemføres to indflytnings-samtaler. Her deltager to medarbejdere ved hvert møde, hvor en er gennemgående på de to møder. På disse møder tales der om brugerens forventninger til stedet og om stedets forventninger til ham. I forbindelse med dette kan der opstilles særlige betingelser for indflytningen, hvor der udarbejdes en såkaldt "tillægskontrakt", der for eksempel kan handle om, at indflytning er betinget af at beboeren fortsætter i behandling for sit misbrug.

En grundlæggende betingelse for at flytte ind på mandecentret er, at man som beboer har jævnlige samtaler med sin kontaktperson. Som beboer er det således et krav, at man modtager rådgivning, hvorimod deltagelse i parrådgivning, coaching-forløb eller fokusgrupper er frivillig.

Blandt de interviewede mænd er der både eksempler på mænd, der har oplevet det som nemt og ukompliceret, at få lov til at bo på mandecentret og eksempler på mænd, der er blevet afvist med henvisning til, at der ikke var ledige værelser. En tidligere beboer fortæller:

... og så gik jeg bare op for at se, hvad det var. Vi tog en times snak, jeg blev udredt, og så sagde de ja til, at jeg kunne bo der. Og så flyttede jeg ind næste dag.

Metoden til udredning på mandecentret består i en til to samtaler, hvor der spørges til brugerens historie, nuværende situation og behov for og forventninger til

støtte. Kriterierne er, udover kravet om brud eller problemer i parforholdet, ikke yderligere formaliseret. Ledelsen på mandecentret forventer dog, at vurderingskriterier på længere sigt vil blive tydeliggjort, hvilket blandt andet aktualiseres af, at lederen forventer, at antallet af henvendelser vil stige med tiden.

3.2 Tilbud på mandecentret

Nedenstående tabel giver et overblik over, hvilke af mandecentrets tilbud om støtte, informanterne i spørgeskemaundersøgelsen har benyttet sig af. Som det fremgår, har næsten $\frac{3}{4}$ af informanterne haft individuelle samtaler med en kontaktperson fra mandecentret, mens ca. en tredjedel har fået telefonrådgivning, juridisk rådgivning og rådgivning i form af svar på konkrete spørgsmål. Få informanter har derimod fulgt individuelle coachingforløb, fokusgrupper, boet i mandecentrets bofællesskab, haft parsamtaler eller andre former for tilbud:

Hvilke af mandecentrets tilbud har informanterne benyttet sig af?	% (antal)
Individuelle samtaler med kontaktperson	70 % (43)
Telefonrådgivning	38 % (23)
Juridisk rådgivning hos mandecentrets jurist	34 % (21)
Rådgivning i form af svar på konkrete spørgsmål, der ligger udenfor de individuelle samtaler	31 % (19)
Individuelt coachingforløb	13 % (8)
Fokusgrupper	11 % (7)
Boet i mandecentret	11 % (7)
Parsamtaler	5 % (3)
Eventuelle andre tilbud	3 % (2)

Hverken brugernes etniske baggrund, alder eller uddannelse har signifikant betydning for, hvilke former for rådgivning de har modtaget. Samtidig er det væsentligt at bemærke, at vi fra vores interviewrunde med brugerne ved, at det ikke altid er klart for den enkelte bruger, om han for eksempel har haft en 'individuel samtale med kontaktperson' eller deltaget i et 'individuelt coachingforløb'. Dette hænger blandt andet sammen med, at hele den faste personalegruppe er certificeret i coaching, ligesom der benyttes coaching-teknikker i rådgivningen.

I det følgende præsenteres indholdet af – og brugernes syn på - rådgivningen, individuelle coachingforløb, fokusgrupper, det at bo i bofællesskabet samt parsamtaler.

3.2.1 Rådgivning i mandecentret

Langt hovedparten af brugerne har haft individuelle samtaler med en kontaktperson fra mandecentret, mens ca. en tredjedel har fået telefonrådgivning, juridisk rådgivning og rådgivning i form af svar på konkrete spørgsmål. Rådgivningen foregår som løbende samtaler. Formålet er at møde manden i den situation, han befinder sig i og støtte ham i forhold til at komme videre med sit liv. Rådgivningsemnerne spænder vidt og kan omhandle både personlige og følelsesmæssige forhold, spørgsmål omkring samvær med børn samt i forhold til bolig, netværk, job og uddannelse, økonomi med videre.

Rådgivningen i mandecentret var som nævnt det første tilbud, der blev sat i værk i 2006. Ledelsen fortæller om dette:

Når vi ser i dag, så har rådgivningen været en kæmpesucces, især den personlige rådgivning. Telefonrådgivning udgør cirka 10 % af vores rådgivning. Folk vil gerne mødes face-to-face.

Rådgivningen på centret foregår ofte i et af de to samtaleværelser. Alle beboere på centret har en fast kontaktperson. For dem der ”kun” modtager rådgivning på centret, er det den rådgiver, der møder dem første gang, der bliver ved at følge dem. Rådgivningen er – som nævnt – åben fra klokken 8 til 20 hver dag samt fra kl. 10-10 lørdag/søndag.

Et rådgivningsforløb starter oftest med et telefonopkald. Dette opkald kan så følges op af en række personlige samtaler. Personalet beskriver et eksempel på et forløb, hvor den indledende telefonsamtale følges op af samtaler hver anden uge gennem tre til fire måneder. Her efter sættes mødefrekvensen ned til en samtale hver tredje-fjerde uge. Samtaler varer op til to timer. De personlige samtaler kan endvidere suppleres med rådgivning gennem telefon eller e-post.

Også tidligere beboere på mandecentret henvender sig for at få rådgivning. Rådgivningen kan både handle om konkret hjælp til konkrete problemer og kan være en mere uformel samtale om løst og fast.

Tilbuddet om de uformelle samtaler er noget som beboerne særligt kan benytte sig af, da ”man altid kan gå ind på kontoret til en snak”. En beboer fortæller om nogle af de ting i forholdet til sin tidligere samlever, som han drøftede med personalet:

Hvor tæt en enighed skal der være? Hvordan planlægger man, hvilke ordninger er brugbare? Hvordan forholder man sig til sine børn? Der havde de en masse erfaringer og italesættelser,

hvor jeg var en fremmed i høj grad. Vi har jo en masse populærforestillinger, men de var professionelle, hvad det angår. Det fik jeg meget ud af. Den daglige samtale om dit og dat.

Som det fremgår, har den daglige samtale været vigtig. For beboerne er der således mulighed for samtaler i mindre formelle rammer, der kan give noget andet end en planlagt samtale på kontoret. Det kan være en hurtig snak på trappen, eller det kan være en gåtur i lokalområdet.

Emnerne i rådgivningssamtalerne spænder vidt. Ifølge ledelsen domineres det af personlig rådgivning, i forhold til hvordan brugernes situation kan håndteres og af juridisk rådgivning omkring samvær med børn. Endvidere handler rådgivningen om parforhold, om udvikling og vedligeholdelse af socialt netværk, om økonomiske forhold og rettigheder, om boligforhold og enkelte modtager også erhvervs-mæssig rådgivning.

En tidligere beboer fortæller om sine erfaringer med samtaler med kontaktpersonen og de øvrige ansatte:

De var gode til at rede de nye følelsesmæssige situationer ud for mig. Så lod de det i øvrigt være op til mig, hvad jeg så gjorde. De var gode. Det var både kontaktpersonsamtalerne, men ellers foregik det også løbende.

Kan man sige, at du har fået redskaber til at forstå din egen situation?

Ja, jeg har fået hjælp til, sammen med dem, at finde redskaber. De har hjulpet mig igennem de steder, hvor jeg havde svært ved at forholde mig. Der har de givet mig et modspil, der gjorde, at jeg bedre kunne finde ud af stort og småt. Der er det godt at få ryddet op, så man kan træffe bedre valg.

En anden fortæller om samtalerne i forhold til eks-samlever:

Og det er godt, at der findes et sted, hvor du kan gå hen og sprøjte ud, i stedet for, hvad mange gør ellers. Mange havner i årelange konflikter, de slås, de drikker sig skide fulde og falder i kanalerne..

I forhold til fagspecifikke emner kan der trækkes på de fagspecialister, der er ansat eller er frivillige i centret. For eksempel kan der afholdes et enkelt møde med en

psykolog for at afklare, hvorvidt der er behov for egentlig psykologhjælp. En bruger mener, at rådgivningen især omhandler det personlige og følelsesmæssige. Hans oplevelse er, at rådgivningen ikke omhandler bolig, økonomi:

Var det vejledning du søgte, men ikke fik?

Jeg tænkte, at de ikke havde det basale... om bolig, økonomi, omgængelighed, hjælpe med kontakt til myndigheder.

3.2.2 Individuel coaching i mandecentret

Coachingforløbene er målrettede personlige udviklingsforløb, som tilbydes mændene efter behov. Den enkelte bruger er ikke altid i stand til at skelne coaching fra de individuelle samtaler. Begge metoder benyttes for at indfri mandecentrets overordnede formål om at styrke mændene i at blive bevidste om egne handlemuligheder.

Hvis rådgiverne vurderer, at der kan være brug for det, tilbydes det brugerne at deltage i et coachingforløb. Et coachingforløb er orienteret mod personlig udvikling. En ansat fortæller om indholdet i et konkret forløb:

Vi arbejder med livsværdier, fremtidsperspektiver, forandring, at se sig selv, at se sin eks, at kunne se sagen fra begge sider.

Tanken er, at manden skal blive mere bevidst om egen rolle og egne handlemuligheder. På den måde kan målet med coachingen være svært at skelne fra målet med rådgivningen. Personalet peger da også på, at man kan bruge redskaber fra coachingen i de "almindelige" samtaleforløb. Som nævnt fremgår det også af vores interview, at den enkelte bruger ikke altid er klar over, om der er tale om coaching eller samtale med kontaktpersonen.

For flere af de interviewede brugere har coachingforløbene været en positiv oplevelse. Mange nævner, at forløbene er med til at synliggøre problemstillingerne i deres liv for dem. En tidligere bruger udtrykker det således:

Om samtalerne har gjort noget? Både ja og nej. Nu kan mandecentret jo ikke gøre noget for mig i min hverdag, men at få synliggjort tingene. Og så kan jeg ha' et mål om at gøre noget ved det.

Således er udbyttet af coachingen, også ifølge brugerne selv, svært at skelne fra udbyttet af rådgivningssamtalerne. Det der oftest fremhæves som det vigtigste

udbytte, er udbyttet i forhold til den personlige og følelsesmæssige udvikling. For nogle brugere er det ikke helt klart, hvad forskellen er på egentlig psykologisk behandling og coaching:

Den dag i dag er jeg ikke helt klar over, hvad forskellen er på coaching og psykologhjælp. Måske kunne man forsøge hardcore psykolog-hjælp. Coaching er at se muligheder i forhold til den situation, man befinder sig i. Det med det mere psykologiske – traumabearbejdning med videre. – det har de ikke noget med at gøre. Coaching alene kan ikke fjerne de traumer.

Der er både eksempler på korte og på længerevarende forløb. En har modtaget coaching hver anden til tredje uge i et år. Coachingforløbene handler – ligesom rådgivningssamtalerne – ifølge personalet både om at håndtere den nuværende situation, men også om at give brugeren redskaber til at undgå kriser i fremtiden. Blandt de interviewede brugere nævnes det, at coachingforløbene kan omhandle forholdet til børn, forholdet til det sociale netværk, personlig udvikling, erhvervs-mæssig karriere og bolig. På den måde spænder coachingforløbene bredt tematisk.

En enkelt af de interviewede fortæller, at coachingforløbet var en dårlig oplevelse, og at han afbrød det efter få gange. Han oplevede, at der var dårlig timing i brugen af coachingredskaberne.

I vores interview har vi ikke oplevet, at brugerne har skelnet mellem den coaching, som tilbydes fra coachen, der er tilknyttet mandecentret 7 timer om ugen og så den coaching, som tilbydes af det øvrige faste personale, der er certificeret i coaching.

3.2.3 Fokusgrupper i mandecentret

Fokusgrupper er samtalegrupper, hvor mændene kan mødes og drøfte deres erfaringer og udfordringer. Det er ikke let at løbe fokusgrupperne i gang. Generelt er mændene positive i forhold til fokusgrupperne, men samtidig fremhæves det også, at det er vigtigt, at det er væsentlige emner, som tages op.

I mandecentret tilbydes både beboere og mænd tilknyttet rådgivningen at deltage i fokusgruppe forløb. Om baggrunden for dette fortæller ledelsen:

Fokusgruppesamtaler – teori og praksis viser, at det er godt at være flere sammen om at dele problemerne. Alle deltagere siger, at det har været rigtig godt for dem. At det er godt at erfarings-

udveksle. Der er ikke så frygtelig mange deltagere – det er svært at få mændene til at komme til dem.

I forhold til vanskelighederne med at tiltrække og fastholde deltagerne i fokusgrupperforløbene peger ledelsen på, at det også er erfaringen fra andre, der har oprettet mandegrupper.

Mændene bliver tilbudt at deltage i fokusgrupperne, og deltager hvis de har lyst til at prøve det. Nogle af de interviewede mænd har fået det tilbudt, men takkede nej.

Om emnerne i fokusgrupperne fortæller personalet – kun mandligt personale deltager i fokusgrupperne – at mændenes vrede fylder rigtig meget. Det tager tre-fire gange før vreden er bearbejdet nok til, at der kan tages fat på andre problemer. Endvidere peges der på, at dating og nye parforhold er emner i fokusgrupperne.

Flere af de interviewede mænd har deltaget i fokusgrupper og været positive over for det. Således fortæller en tidligere bruger af rådgivningen:

Jeg blev spurgt, om jeg ville deltage i en mandegruppe. Jeg har aldrig deltaget i sådan noget. Men det sagde jeg ja til. Jeg blev positivt overrasket over det. Nu kunne man ønske, at der havde været en mere homogen gruppe, samme type problemer, eller samme mennesker i længere forløb, (...) Men det gode i gruppeprocessen er, at du får din situation sat i relief. Og der er nogle andre, der har det meget meget værre, det kan jo være godt. Sådan er det jo. Det er ikke så galt.

Og en tidligere beboer fortæller videre:

Det jeg også har fået ud af det, er de her grupper, man har lavet om aftenen. Jeg synes, det var helt fantastisk. Vi kaldte dem fokusgrupper. Det burde man lave en opfølgning af. Det var rigtig godt. Det fik jeg meget ud af.

Flere af mændene fortæller, at forløbene i fokusgrupperne er med til at sætte deres egen situation i relief. Samtidig fremhæves det som positivt at få sat ord på sin situation og at dele erfaringerne med andre. Således fortæller en bruger om, hvad der er godt ved at deltage i fokusgrupperne:

At du får talt ud om de ting, bare du snakker, få det delt ud med andre, det gør meget. Du får aflastet dig. Det gør, at du

kan trække vejret. Jeg har en fremtid, selvom jeg har mistet kvinden i mit liv. Man kan dele erfaringer.

Samtidig er det også vanskeligt for nogle at konkretisere, hvad de får ud af gruppeforløbene. Således forklarer en tidligere beboer, hvad man får ud af grupperne:

Det er en dannelse, der foregår. Vi får udvidet vores horisont, vi får sat andres ord på vores historier, og vi får forståelse for vores situation. Det er jo godt. Det er svært, når man er i det, selv at se effekten af det. Det kan man ikke selv afgøre. Om det er godt eller skidt, at man er der, kan man godt have en idé om, men om det gør en forskel? Tja. Men vi er en tre-fire stykker, der har en aftale om at ses igen.

Da han skal konkretisere yderligere, fremhæves det igen, at det sætter ens egen situation i relief, og at det har været en positiv oplevelse, at være noget for nogle andre.

Det har ikke haft nogen virkelig betydning for mig, tror jeg. Jeg vil sige, at det har gjort den forskel, at jeg har mødt de her mennesker, der har det svært. Jeg har kunnet trøste nogen, der har haft det langt værre end mig. Jeg har kunnet være der. Det er da en oplevelse for livet, en udvikling.

Fokusgrupperne opfattes af mændene også som en slags selvhjælpsgrupper. En tidligere deltager fortæller, hvordan mændene kan bruge hinanden som støtte:

Det er meget vigtigt, hvad der sker bagefter. Vi har aftalt i min fokusgruppe, at når forløbet er slut, at ses hvert halve år. Det er meget godt at have en aftale. Nu er jeg også begyndt at have travlt, og man kan ikke bruge sit liv hele tiden på at kigge på sig selv. Selvpåfundne problemstillinger. Så det flader ud, bliver til noget andet. Men det er vigtigt at have langsigtede aftaler: Nu kan du klare dig i rigtig lang tid, men vi er der stadigvæk. Vi aflægger en form for status, sikrer os at det går godt, også om lang tid. Så sætter vi dato på. Det er vigtigt, at de sikrer, at man ikke falder af på den.

Mændenes fortællinger om fokusgruppeinterviewene giver også et indtryk af, hvad det er, der gør det vanskeligt at få grupperne i gang. Som det også fremgik ovenfor, opfatter mændene sig som meget forskellige. Det betyder, at det kan være svært at dele sin vrede, ulykke og sorg med de andre:

Man skal lige vænne sig til at sidde der med nogle helt fremmede mænd. Man vil hellere snakke om positive ting

En anden fortæller både om, hvad der var svært, og om hvordan det forsøges at bygge videre på de første erfaringer:

Vi startede med otte mennesker, men folk faldt hurtigt fra af forskellige årsager. Vi er så forskellige. Vi kunne tit ikke vide, hvorfor de ikke kom igen. Det giver sig selv, at dem der gennemførte, de syntes også, at der var en grund til at gennemføre det. Først var vi fire stykker, der gennemførte. Og så spurgte de, om et par af os fra den gamle gruppe ville være med i en ny gruppe.

Nogle af mændene peger også på, at det var uklart for deltagerne, hvad grupperne skulle bruges til, og at dette også kan have gjort det svært at fastholde mændene i forløbet. Blandt andet har det for nogle været svært at forstå, hvorfor og hvordan køn og manderoller skulle være et emne:

Og jeg deltog i en fokusgruppe, der blev det [kønsrollediskussionen] præsenteret, men uden at det blev tilrettelagt på nogen måde, at de ville noget med det. De har svært ved at komme ud over rampen.

Det er ikke let at løbe fokusgrupperne i gang. En interviewdeltager fortæller, hvordan han ikke var klar til en fokusgruppe i begyndelsen:

I sommeren 2007 kunne jeg ikke forestille mig, at jeg skulle indgå i en fokusgruppe – det kan jeg godt i dag. Måske er det sådan, at man skal være tilknyttet et stykke tid – have fået slukket de værste brande – før man kan indgå i fokusgruppe.

Men altså godt kan se sig selv deltage i en nu, hvor krisen er kommet på afstand, og de værste brande er slukket.

3.2.4 Parsamtaler

Når det lykkedes at få eks-samleveren med til at deltage i parsamtaler, bidrager samtalerne til, at mand og eks-samlever kan kommunikere sammen på en hensigtsmæssig måde.

På mandecentret tilbydes parsamtaler med det formål, at mændene kan fortsætte samlivet med deres partner, eller at bruddet kan foregå så konfliktfrit som muligt. Mændene spørges, om de har lyst til at deltage i parsamtaler, hvis de fortæller om problematiske forhold til deres nuværende eller tidligere partner.

Blandt de interviewede er der et eksempel på, at parsamtalerne har været positive. En tidligere bruger af rådgivningen fortæller:

Men så gik det jo hverken værre eller bedre, at jeg faktisk flyttede tilbage til min kone igen, eller i hvert fald genoptog kontakten, og så snakkede jeg faktisk med mandecentret igen i den forbindelse, og så sagde de, at de faktisk kunne tilbyde parterapi. Det var faktisk et af de formål, de havde... (...) Så der havde vi fire-fem seancer, mig og min kone og så de to fra mandecentret. Og min kone og jeg bor sammen endnu faktisk. Så vi prøver at kæmpe videre.

Brugeren fortæller at rådgivningen hjalp parret meget, særligt i forhold til at forbedre kommunikationen mellem dem.

En anden fortæller, hvordan parsamtalerne har hjulpet dem til at gribe tingene an på en ny konflikt nedtrappende facon:

I forhold til min kone tror jeg, at jeg gør tingene lidt anderledes. Altså på en måde tror jeg ikke, jeg finder mig i lige så meget, som jeg gjorde før. På den måde er jeg måske bedre at tale med, og mere forstående overfor hende. Jeg tror egentlig også, at hun er mere forstående overfor mig, fordi nu har hun også været med til nogle af de sessioner derude. Så jeg synes, vi har fået, altså man har sådan nogle meget basale kommunikationsredskaber, at man skiftes til at sidde med en eller anden ting, og så er det kun, når man har tingen, at man må tale. Vi har ikke brugt det konkret, men vi bruger det alligvel til lige at tage en slapper en gang i mellem og høre hvad hinanden siger og ikke køre op i en spids.

En anden fortæller, hvordan parsamtalerne betød, at de blev bedre til at håndtere situationen med deres børn:

Så det var et håb om hjælp til, at I kunne aftale samvær?

Selvom det ikke er noget, som holder i en længere periode, så var det helt fantastisk, at jeg kunne overbevise hende om at komme med, at hun blev mødt med respekt, og vi kunne sidde i samme værelse sammen med nogen, som har været igennem det så mange gange, at de ikke blev skræmt. Det var vigtigt på det tidspunkt.

3.2.5 At bo på mandecentret

Mændene er glade for at bo i bofællesskabet – det opleves som et fristed - men samtidig er det vanskeligt at etablere fælles aktiviteter for beboerne og deres børn.

Målet med bofællesskabet i mandecentret er at kunne tilbyde mænd i krise en midlertidig bolig, hvor de har mulighed for at være sammen med deres børn. Udgangspunktet er, at mændene har behov for en bolig i tre måneder, mens mandecentret hjælper dem med at finde en mere permanent bolig. Dette har vist sig at passe som gennemsnit, men med stor spredning.

11 % (7) af informanterne har boet i mandecentrets bofællesskab. Kigges der på den etniske fordeling blandt alle som har boet i mandecentret er 64 % (18) af den samlede gruppe af etnisk dansk oprindelse. Der har deltaget 7 som har boet i bofællesskabet i undersøgelsen. Heraf er 43 % (3) af etnisk dansk oprindelse. Spørgeskemaundersøgelsen har med andre ord en lille overrepræsentation af etniske minoriteter blandt beboerne på mandecentret i forhold til det samlede billede af beboere.

Ideen med centret har fra starten været at lave et botilbud, der lå på en attraktiv lokalitet tæt på trafikknudepunkter. Om de fysiske rammer fortæller ledelsen på mandecentret:

Vi har prioriteret gode fysiske rammer – jo bedre og flottere des større respekt viser vi den enkelte mand. Min tanke er, at vi skal gøre det så flot som muligt, så får menneskene det bedre.

Tanken var også, at der skulle foregå forskellige fysiske ting med beboerne og deres børn. Oftest deltager dog kun en-to personer i aktiviteterne – for eksempel spisning og motionsløb. Ifølge lederen skyldes det, at beboerne har forskellig baggrund (uddybes nedenfor), og at de opholder sig meget forskelligt på mandecentret.

Når man flytter ind på mandecentret, er der nogle regler, der skal følges. Som beboer skal man have en kontaktperson, som man skal have jævnlige samtaler med. Endvidere må man hverken ryge eller drikke alkohol i mandecentret. Endelig må der ikke være besøgende mellem klokken 22 om aftenen og klokken otte om morgenen. Børn er undtaget fra denne regel.

Det har været længere tid end forudset at få fyldt de 10 værelser op. Dette har også betydet, at det har været muligt at bo på mandecentret i længere tid end de tre måneder. Således fortæller ledelsen:

I praksis har vi ikke haft så travlt med at skubbe folk ud, hvilket blandt andet hænger sammen med, at vi ikke har haft fyldt op. Vi motiverer hele tiden folk til at komme så hurtigt væk som muligt. Der har vi ikke været 100 % konsekvente. Vi vil formentligt efterhånden være lidt mere selektive i forhold til, hvem der flytter ind.

At mandecentret er anderledes end andre midlertidige botilbud for hjemløse, er også noget mændene oplever:

Jeg var hjemløs, men jeg boede jo på Overførstergården [forsorgshjem for mænd, red.]. Men så snart jeg åbnede dørene her, så kunne jeg godt se, at det var anderledes.

Følgende interviewuddrag giver et indblik i, hvordan det opleves at bo i mandecentret, og hvad det er, beboerne søger, og hvad botilbuddet giver dem:

Der var dyre møbler og sådan, det signalerede en form for overskud. Og det satte mine børn rigtig meget pris på, det betød meget. Der var tage overst oppe, hvor man kunne se ud over byen. Det var rigtig behageligt. Det var selvfølgelig skræmmende at skulle bo sammen med de andre, og det var også svært på forskellige måder, men det er ikke det, der ligger en først på sinde, at man skal bo sammen med andre, der har det svært, når man selv har det svært. (...) Så jeg synes, det var en opgave alene at bo sammen. Vi skulle fungere sammen. Vi er meget forskellige. Vores historier er vidt forskellige. Baggrunden for at bo der kan være diametralt modsatte historier. Min kone tog beslutningen, mens for nogle der var det dem, der tog beslutningen. Og så når vi snakkede sammen, havde vi helt forskellige udgangspunkter. Vi kunne ikke blive enige om noget som helst, hvad der var rigtigt eller forkert. Vi havde det jo bare svært på hver sin måde. Nogle af os havde arbejde, andre ikke, og det er også en forskel for, hvordan man har det. Det gjorde en forskel. Nogle havde det rigtig svært, især hvad der angik børnene. Der var rigtig mange parametre. Det er ikke vores opgave som brugere på et sted, at finde en fælles dagsorden. Der kan man bruge hinanden som sparring, og det handler meget om at tage sig sammen. (...) Jeg havde en oplevelse af, at vi var ydmyge - alle sammen faktisk. At der er ansat folk til at tage sig af dig - det virker helt ude af proportioner. Der var jo mange materialeresourcer, det var et refugium. Jeg har ikke været på refugium, men det virkede på samme måde for mig. Der var ikke nogen

relationer til familie og venner, og det var lige præcis det, mange af os søgte.

Selvom nogle af mændene fortæller, at de har haft mulighed for at bo hos venner, vil de hellere bo på mandecentret. Både fordi de ikke vil ligge deres venner til last, men også fordi, det er et "neutralt sted". Samtidig giver interviewuddraget et indtryk af, at der ikke udvikles det store fællesskab mellem mændene. Andre tidligere beboere fortæller lignende oplevelser om fællesskabet blandt mændene.

3.2.6 Hvordan slutter kontakten med mandecentret?

Når mændene selv begynder at handle i forhold til deres børn og deres job med videre, er det tid til at afslutte forløbet på mandecentret. Samtidig er mændene altid velkomne til at tage kontakt igen, hvis der dukker nye udfordringer op.

Der er ingen klar afgrænsning på, hvor længe man kan benytte mandecentrets tilbud. Det er personalet, der på baggrund af individuelle vurderinger afgør, hvornår et forløb i mandecentret afsluttes. I interviewet med personalet fremgår det, at brugerens afslutning på mandecentret hænger sammen, om mændene er kommet videre deres liv på en positiv måde. Manden kan måske være kommet ud af krisen, men det er vigtigt at holde kontakten med manden for at give ham redskaber til at undgå eller håndtere eventuelle fremtidige kriser. Der er således ikke tale om en definitiv afslutning. Mændene er altid velkomne til at komme tilbage.

Personalet udtrykker, at det, der afgør, hvornår et forløb afsluttes, blandt andet er, når brugeren viser tegn på at være kommet videre:

På et tidspunkt aftaler du ikke flere møder [med brugeren] men siger: 'du ringer'. – Hvad gør, at du vælger det?

Det at man har fået bearbejdet krisen, fået styr på sine følelser, får glimt i øjet, selv handler, kommer på arbejde, får set sit barn, er opmærksom på ikke at være konfliktoptrappende, positiv. Det kører. Det fungerer.

Flere af brugerne nævner, at de kan tage kontakt til mandecentret igen, hvis de oplever behov for det, hvilket giver brugerne tryghed. En bruger, som ikke længe har kontakt med mandecentret, udtaler:

Vi skal i retten igen og Statsforvaltningen igen den [dato], og der vil jeg ringe til [medarbejderen]. Jeg vil gå derop og snakke med ham.

Det fremgår af de kvalitative interviews, at der ikke altid er klarhed omkring, hvornår et forløb i mandecentret er afsluttet. For eksempel siger en bruger, om hvem, personalet mener, at forløbet er afsluttet:

Er du stoppet derinde?

Nej, det vil jeg ikke sige. I øjeblikket har jeg ikke aftaler derinde, men det er min skyld. Men jeg overvejer, jeg vil gerne begynde derinde igen (...). Jeg har da overvejet at skrive ind til hende igen og spørge, om vi skulle fortsætte vores møderække. Nu er der gået så lang tid, så tænker jeg, nå nu gider hun sgu nok ikke mere, jeg ved det ikke.

Også personalet kan give udtryk for uvished om, hvorvidt et forløb er afsluttet:

Forløbet varede i alt i otte måneder. Jeg ved ikke, om det er afsluttet. Jeg har ikke sagt, "det var sidste gang og ha' det godt". Her til sidst: "du ringer næste gang du har brug for det". Han ved, han kan komme ind og få et råd.

Personalet giver udtryk for, at det er oftest er dem, der tager initiativ til at afslutte forløbene i mandecentret. Ud fra de kvalitative interviews er det generelle indtryk, at mændene tager imod de tilbud, der appellerer til dem, og at de stopper med at benytte sig af tilbuddene, når de ikke længere oplever at have behov. Flere af de interviewede har selv besluttet at afslutte forløbet i mandecentret, mens andre vil benytte sig af tilbuddene, så længe mandecentret tilbyder kontakt. En bruger udtrykker, at: "Jeg har overladt til dem, hvornår det skal stoppe helt. Jeg har ikke et akut behov."

En tidligere beboer giver udtryk for, at kontakten med mandecentret stoppede meget brat, da han flyttede fra mandecentret. Han ønsker, at mandecentret efterfølgende følger op i forhold til dem, der flytter, ved at kontakte dem og spørge, hvordan det går. Samtidig fortæller tidligere brugere fra rådgivningstilbuddet, at de efter afslutningen på forløbet er blevet ringet op af mandecentret og er blevet spurgt til, hvordan det gik dem. Det er det generelle indtryk, at brugerne er glade for at blive kontaktet igen af mandecentret efter en periode uden kontakt.

Når mændene har fået styr på deres krise, og selv begynder at handle i forhold til deres børn og deres job med videre, skal forløbet på mandecentret afsluttes. Mændene er altid velkomne til at tage kontakt igen. En måde at stoppe et forløb på er også at sige, at den enkelte mand kan ringe, hvis han får behov for det.

3.2.7 Sammenhæng mellem problemtyper og støtteform

Første del af evalueringen viser, hvilke emner brugerne har behov for hjælp til samt har fået rådgivning om. Det er ud fra spørgeskemaundersøgelsen tidligere opsummeret i nedenstående tabel:

Brugere, der henvendte sig til mandecentret for at løse:	% /Antal
Personlige problemer såsom frustration, tristhed og manglende overblik	89 % (54)
Problemer omkring samværet med deres børn	70 % (43)
Problemer i forhold til ensomhed og socialt netværk	31 % (19)
Problemer i forhold til deres boligsituation	26 % (16)
Økonomiske problemer	21 % (13)
Erhvervmæssige problemer	15 % (9)

Det er nu interessant at belyse, hvorvidt de enkelte emner – eller problemtyper - har ført til bestemte former for støtte og hjælp:

Rådgivning

Det ser ud til at være brugere med alle former for problemer, der benytter sig af mandecentrets tilbud om individuelle samtaler med en kontaktperson, telefonrådgivning og ”eventuelle andre tilbud”. Her er der ingen problemtyper, der skiller sig signifikant ud fra de andre.

Når det gælder mandecentrets rådgivning af svar på konkrete spørgsmål, er der to grupper, der skiller sig signifikant ud fra de øvrige grupper; brugere med erhvervmæssige og økonomiske problemer har benyttet sig mere af denne form for rådgivning end de øvrige brugere. Således har 67 % (6) af brugerne med erhvervmæssige problemer fået rådgivning i form af svar på konkrete spørgsmål, mens det kun gælder 25 % (13) af de øvrige brugere. Blandt brugere med økonomiske problemer har 54 % (7) modtaget denne form for rådgivning i sammenligning med 25 % (12) af de øvrige brugere.

Coachingforløb

Ved brugen af individuelle coachingforløb skiller gruppen af brugere, der har henvendt sig med problemer i forhold til samværet med deres børn sig ud fra de øvrige brugere. Kun 7 % (3) af dem, der har henvendt sig for at få hjælp til at løse et problem i forhold til samværet med deres børn, har benyttet coaching, mens det gælder 28 % (5) af de øvrige brugere.

Fokusgrupper

Gruppen af brugere med problemer i forbindelse med samværet med deres børn skiller sig også særligt ud fra de øvrige brugere, når det handler om brugen af mandecentrets fokusgrupper ved at benytte dem i en markant mindre grad end de øvrige brugere. Mens det kun er 5 % (2) af brugerne med ”børneproblemer”, der har benyttet sig af fokusgrupperne, gælder det 28 % (5) af de øvrige brugere. Det er måske bemærkelsesværdigt i betragtning af, at denne gruppe kunne have glæde af at høre andres erfaringer med lignende situationer, blive lyttet til og få talt ud om frustrationerne. Omvendt kan resultatet også tolkes som et udtryk for, hvor svært det er for mændene at håndtere situationen og følelserne forbundet med børnene. Det er ikke noget, man deler med hvem som helst. En anden mulig forklaring er, at afviklingen af fokusgrupperne falder på tidspunkter, hvor de mænd – som har samvær med deres børn – faktisk har samvær med deres børn, og derfor ikke har mulighed for at deltage i fokusgrupperne kontinuerligt på faste tidspunkter.

Parsamtaler

Gruppen af brugere med problemer i forhold til samværet med deres børn skiller sig igen ud fra de øvrige brugere, når det kommer til brugen af mandecentrets parsamtaler. Der er nemlig ingen af brugerne med ”børneproblemer”, der har forsøgt sig med denne rådgivningsform, mens det gælder 17 % (3) af de øvrige brugere, hvilket kan være et udtryk for, at problemer med børnene skaber fastlåste situationer, hvor dialog med eks-samleveren er vanskelig.

Boet i mandecentret

Hvad angår mandecentrets bofællesskab, så har det været anvendt af en forholdsvis større andel af brugerne med erhvervmæssige problemer end af andre. Således har 33 % (3) af brugerne med erhvervmæssige problemer boet i bofællesskabet, mens det kun gælder 8 % (4) af de øvrige brugere. Det er interessant i betragtning af, at brugerne med erhvervmæssige problemer – som nævnt - oftere har personlige problemer i sammenligning med de øvrige brugere. Dette kan indikere, at bofællesskabet i højere grad er et tilbud, som benyttes af personer, der – udover problemer med at finde et job – heller ikke har mulighed for at trække på deres sociale netværk i forhold til at få etableret en boligløsning efter samlivsophøret. Men det kan også være tegn på, at bofællesskabet er en god økonomisk løsning i en krisesituation, hvor mændene står uden job og med stigende udgifter som følge af flytningen fra den fælles bolig med eks-samleveren.

3.2.8 Principper, metoder og kompetencer

mandecentrets metode er systemisk og holistisk. Væsentlige kompetencer hos personalet er livserfaring og den rette personlighed, som begge vægtes over en ubestemt form for faglighed. Fremadrettet kunne det være interessant, hvis mandecentret udfordrer og udforsker sin forståelse af faglighed samt forholdet mellem livserfaring, personlighed og faglighed set i forhold til ambitionen om at arbejde systemisk og holistisk.

I dette afsnit præsenteres ledelse, personale og beboeres tanker om og oplevelse af, hvilke principper, metoder og kompetencer indsatsen bygger på.

Personale i mandecentret

Der er fem ansatte på fuldtid – inklusiv lederen – i mandecentret. Endvidere er der tilknyttet en coach syv timer om ugen og en jurist syv timer om måneden. Alle fuldtidsansatte har gennemgået en coachuddannelse og en mediatoruddannelse.

Ud over de ansatte er der tilknyttet frivillige til centret. Blandt de frivillige er der en jurist, en psykolog og en socialrådgiver, hvor der træk-

Ledelsen udtaler, at man på mandecentret arbejder ud fra en systemisk tilgang til mændenes problemstillinger, men at der anvendes mange metoder:

”... der er ikke én metode. Det systemiske er, at vi arbejder med det, der er nu, og så på længere sigt tager vi netværket, og så arbejdet og så videre, og så videre... Du kan ikke få en uddannelse, som hedder ‘mænd i brudte parforhold’. Derfor bruger vi folk med forskellige uddannelser. Al samtale har et tera-

peutisk indhold. Vi gør, hvad vi kan for at blive bedre til at rådgive, ved hjælp af uddannelser, certificeringer med videre.”

Beboerne peger på, at der er regler, når man bor på centret, særligt omkring misbrug. Samtidig fortæller flere også, at der er regler alle steder, og at personalet er ”large” i forhold til håndhævelsen af disse regler. Ud over dette, er der ikke nogen af mændene, der fortæller om særlige metoder eller principper i rådgivernes arbejde. En tidligere beboer fortæller:

Jeg ved ikke rigtig, hvordan de arbejder, hvad de går op i. Jeg ved godt, at de går op i, at folk hurtigt kommer videre, man må bo her tre måneder.

En tidligere beboer mener, at mandecentret gerne må stille større krav til beboerne. Krav om at deltage i fælles aktiviteter, som for eksempel madlavning. Det ville styrke opbygningen af netværk for beboerne. Han peger også på, at man kunne stille krav om, at mændene skulle deltage i fokusgrupperne.

Flere peger på, at de ser det som en fordel, at stedet kun er for mænd. En enkelt udtrykker overraskelse over, at der også er kvinder ansat. Det opfattes som positivt, at stedet kun er for mænd. En bruger af rådgivningen forklarer:

Det er lidt svært at finde sådan et sted, hvor man rent faktisk har lov til at diskutere sine problemer som mand. Fordi man taler meget om kvindekrisecentre - det er der klart behov for, ingen tvivl om det - men det kan også godt gøre lidt ondt at være mand. Så på den måde er det sgu´ rart, at der er et sted, hvor man godt kan komme hen og sige, det er fandeme også svært at være mig. Og egentlig uden at man skal æde sin mandlige stolthed eller noget, man bliver ikke presset ind i et kvindeunivers, hvor der i virkeligheden ikke er plads til en.

Samtidig peger flere på, at diskussionerne på centret omkring køn og manderoller virker uklare, og nogle fortæller, at de ikke rigtig ved, hvad diskussionerne skal bruges til. Det opfattes som en uklar dagsorden, som ikke er handlingsrettet:

Så på en eller anden måde skal de også besinde sig på, hvad de skal med den kønsproblemstilling der. Det er på en eller anden måde, der hvor de bliver usikre: Hvad er det, det skal bruges til, det står ikke helt klart? Det er ting, de ikke har tid til at afklare, det er en ting, der lyder godt, groft sagt. En ting er, at de kan redde en masse skæbner, noget andet er, at de kan gå ud og gøre sig kloge. De har gang i nogle væsentlige ting, men i meget forskellige sfærer. De er ligeglade om, hvordan det går

med mandeidentiteten, det handler om: job, boliger, bang bang bang. Der er mange, der får sociale problemer. Der er det næsten underordnet, det med mande... meningsdannelse, betydningsdannelse. Det er to verdener. Der har de ikke styr på det. De har ikke..de er pædagoger, sagsbehandlere, de har et andet forhold til teori og praksis. De har praktikerens syn på teorien. De har ikke den undren, at blive provokeret af svarene, det kan sgu ' ikke passe – de er ikke nysgerrige på den måde. Det er noget helt andet. Det med konsidentitetsbegreb giver ingen mening eller handlemuligheder.. Man kan stille spørgsmål, men der er ikke mange svar, der popper op. Det er ikke handlingsorienteret. De arbejder med mennesker, der har nogle konkrete problemer.

Beboeren føler sig forvirret over, hvilken rolle snakken om køn har i forhold til håndteringen af de udfordringer, beboerne står med.

En enkelt tidligere beboer peger på, at personalet virker usikre på centrets fremtid, fordi den fremtidige finansiering ikke er på plads. Dette - mener manden - kan være et problem, da mændene netop har brug for ro og trygge rammer. En anden bruger beskriver vigtigheden af roen, som han har fundet, når han har været forbi:

Nødvendigt at der var stille. Først tænkte jeg: Hold kæft, hvor har de brugt mange penge på designerting, stole og sådan. Det var vigtigt, at det ikke var slidt ned. At der ikke var cigaretskodder. Fordi du snarser dig i krise. Du orker ikke rigtig at pleje dig, du ved det godt, og det gør ondt i dig. Men det var stille og roligt og mennesker var rare og langsommelige. Og det var vigtigt... Jeg har ikke været her så meget, men der boede mennesker. Jeg mødte børn, når jeg gik på toilettet - det var okay, men jeg havde ikke ønsket at gå ind i et socialt kaos, fordi det klarer du ikke, jeg klarer det i hvert fald ikke. Det er man alt for sårbar til.

For personalet er der to principper, der er meget vigtige i arbejdet, og som træder tydeligt frem i interviewene. For det første handler det om et menneskesyn, hvor der er plads til alle (forudsat at man tilhører målgruppen), og hvor ingen fordømmes – heller ikke selv om der er tale om mænd, som måske har banket dere eks-samlever. For det andet er det vigtigt, at ansvaret for forandring hele tiden bliver hos mændene selv, "... men vi går med dem i processen."

Om menneskesynet forklarer en ansat:

... alle bliver mødt med værdighed, respekt, vi skal ikke forme de der mænd, de skal selv finde ud af, hvad det er for et liv, de gerne vil have - hvad de selv vil have ud af det. Det er sagt med

den største kærlighed, aldrig nedladende eller ondskebsfuldt - bare det går ham godt. Her er kun folk, der ønsker dem det bedste, uanset om de har lavet mærkelige ting og sager.

For både ledelsen og personalet er det vigtigste for at kunne arbejde inden for ovenstående principper, den rigtige personlighed. Faglighed – som ikke defineres nærmere - er vigtigt, men som en ansat fortæller:

Man er her med den person, man er. Vores stærkeste kompetencer er vores personligheder. Det er det, der gør forskellen.

Dette er helt i tråd med ledelsens opfattelse af hvilke kompetencer, der kræves for at arbejde på mandecentret:

Det, der er vigtigst for mig, er at møde andre mennesker, som menneske. Jeg har ikke behov for at vise, at jeg er fagperson. Jeg har behov for at vise, at jeg er menneske. Det er svært at komme helt ind i kernen på det, at andre mennesker har det svært. Vi skal ramme forståelsen.

Betydningen af faglighed nedtones. Personalets særlige menneskesyn og fokus på rummelighed er også noget, der bemærkes af brugerne som et positivt element.

En tidligere beboer fortæller om hans kontaktperson:

Jeg har haft mange gode samtaler med [kontaktpersonen], Det har måske hjulpet meget – det ved jeg ikke – den måde hun er som menneske. Det er ikke noget med at pege fingre af en. Altså, der synes jeg, at de er meget menneskelige - også i forhold til [forsorgshjemmet].

Det er en mærkesag for personale og ledelse, at mandecentret ikke må ligne en offentlig institution. Dette afspejles også i nogen grad i forholdet til de frivilliges funktion på centret. Her peger personalet på, at de frivillige ikke skal have anderledes kompetencer end det fastansatte personale. Den eneste forskel – ifølge personalet – er, at de frivillige ikke kan være fast kontaktperson for brugerne. Det er de fastansatte, der har ansvaret for det tilbud, den enkelte mand får.

Selvom der er tilfredshed med den menneskelige profil, efterlyser nogle af de interviewede mænd dog også mere faglig ekspertise på konkrete områder. Det handler blandt andet om psykologhjælp og juridisk bistand. En af de interviewede blandt personalet peger også på, at diskussioner af faglighed og metoder kunne fylde mere og ville være til gavn for mændene. Praksis skifter fra ansat til ansat

med meget få formaliserede procedurer. Tilbuddet til den enkelte mand kan således variere afhængigt af, hvilken ansat manden først får kontakt med.

Ifølge personalet er de vigtigste konkrete opgaver som ansat eller frivillig i mandecentret:

- At støtte mændene i konkret problemløsning
- At kunne rumme mændene, det vil sige kunne være der for dem, ligegyldig, hvad man måtte have af personlige holdninger til mandens opførsel eller historie
- At holde af mændene
- At være konfliktnedtrappende.

For at kunne dette – særligt i forhold til at kunne rumme og holde af mændene – kræves der, i følge det interviewede personale, en vis livserfaring. Som medarbejder, mener personalet således, at man,

...skal kunne forstå, der hvor det gør ondt i livet. Det kræver, at man har livserfaring med sig på godt og ondt.

Det er ikke let for personalet at beskrive, hvad der skal til for at have denne livserfaring. Der peges på alder, men samtidig på at det ikke alene kan gøre det. Vigtigst forklares det, at forståelsen og livserfaringen kan opnås ved at have oplevet:

...krise i eget liv - gennemarbejdet det og gennemlevet det. Det giver en dybde, en viden og rummelighed, som ikke kan fås teoretisk...

I tråd med dette fortæller en af de interviewede brugere af rådgivningen, at det har været godt, at rådgiveren har kunnet dele ud af egne erfaringer med blandt andet skilsmisse.

Sidst peger de ansatte også på, at man på mandecentret har tid til mændene. Også meget mere tid, end en sagsbehandler har, og at dette er med til at gøre en positiv forskel på det tilbud, de kan give mændene.

mandecentrets metode beskrives af forstanderen som systemisk og holistisk. Der tages udgangspunkt i den situation og de problemer, mændene har, når de kommer i kontakt med mandecentret, og siden kigges der på øvrige aspekter af mændenes liv som netværk, erhvervssituation og så videre. Det er interessant, at den

væsentligste kompetence hos mandecentrets personale er livserfaring og den rette personlighed, ifølge personale og forstanderen, til fordel for faglighed. Når tanken er, at mændene skal blive i stand til at håndtere de udfordringer, de står overfor personligt, følelsesmæssigt, i forhold til samværet med deres børn, som i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked med videre kunne det være gavnligt, hvis mandecentret ville udfordre forholdet mellem livserfaring, personlighed og faglighed set i forhold til tilbuddets ambition om at arbejde systemisk og holistisk.

3.3 Brugernes vurdering af mandecentrets rådgivning

Overordnet vurderer brugerne tilbuddene på mandecentret meget positivt, og de oplever – som oftest - at de har haft stort udbytte af mandecentrets rådgivning og støtte.

Væsentligt for den samlede evaluering af mandecentret er brugernes egen vurdering af den hjælp og støtte, de har fået. Ledelsens oplevelser er, at det går godt, og man forventer, at langt hovedparten af brugerne har været tilfredse med tilbuddet.

På en skala fra 1 til 5, hvor 1 svarer til ”intet udbytte”, og 5 svarer til ”stort udbytte”, er informanterne blevet bedt om samlet at vurdere den hjælp, de fik i mandecentret:

- 44 % (25) vurderer med et 5-tal, at de har haft stort udbytte af hjælpen
- 26 % (15) giver hjælpen et 4-tal
- 14 % (8) giver den et 3-tal
- 12 % (7) giver den et 2-tal
- mens kun giver 4 % (2) den et 1-tal.

Det er altså lidt under halvdelen af brugerne, der har haft stort udbytte af rådgivningen og samtidig ganske få, der slet ikke har haft udbytte af mandecentrets rådgivning. Hele 70 % har vurderet tilbuddet med et fem- eller firtal. Ledelsens forventninger til tilfredsheden stemmer således overens med brugernes egne oplevelser med et gennemsnit på 3,9.

Den statistiske analyse viser, at det ikke har signifikant betydning for vurderingen af rådgivningen, hvilke eller hvor mange problemer brugerne har henvendt sig til mandecentret med – dvs. om det har handlet om problemer omkring samværet med børnene, erhverv, bolig, økonomi eller andet.

Til gengæld er de brugere, der har haft individuelle samtaler med deres kontaktperson signifikant mere tilfredse med udbyttet af mandecentrets rådgivning end de øvrige brugere:

Vurdering af mandecentrets rådgivning (1 = intet udbytte, 5 = stort udbytte)	1	2	3	4	5	Total
Har <u>ikke</u> haft individuelle samtaler med kontaktperson	6 % (1)	35 % (6)	29 % (5)	12 % (2)	18 % (3)	17
Har haft individuelle samtaler med kontaktperson	3 % (1)	3 % (1)	8 % (3)	33 % (13)	55 % (22)	40

Chi2 = 0,000

Hvad angår rådgivningens fokusområder, er der desuden flere signifikante sammenhænge mellem den mest personlige rådgivning og udbyttet af mandecentrets rådgivning. De brugere, der af mandecentret har:

- fået hjælp til en sag vedrørende forældremyndighed
- fået mulighed for at tale med nogen
- haft nogen, som lyttede til deres historie
- haft mulighed for at vise sine følelser
- fået hjælp til at få overblik over deres situation
- fået hjælp til at kunne gøre noget ved deres situation
- haft mulighed for at arbejde med sig selv
- fået hjælp til at håndtere savnet af deres børn
- fået hjælp til at håndtere vreden
- fået hjælp til at håndtere vreden i forhold til deres eks-samlever

har generelt haft større udbytte af mandecentrets rådgivning end de øvrige brugere. Ligeledes siger de brugere, der ikke modtog hjælp fra mandecentret i forhold til deres personlige forhold, at udbyttet af rådgivningen var lavere end for de øvrige brugere.

Ser man nærmere på brugernes udvikling og livssituation i dag i forhold til deres vurdering af mandecentrets rådgivning, så har deres nuværende konfliktniveau med eks-samleveren en signifikant betydning. Som nedenstående tabel viser, vurderer de brugere, der i dag ikke har konflikter eller meget få konflikter med deres eks-samlever, at de – ikke overraskende - har haft et stort udbytte af mandecentrets rådgivning. Omvendt er det også brugere med et højt konfliktniveau med

eks-samleveren i dag, der vurderer, at de intet eller ringe udbytte har haft af mandecentrets rådgivning:

Vurdering af mandecentrets rådgivning (1 = intet udbytte, 5 = stort udbytte)	1	2	3	4	5	Total (100 %)
1: Ingen konflikt med eks-samleveren i dag	0 %	0 %	0 %	0 %	100 % (6)	6
2	0 %	0 %	20 % (2)	30 % (3)	50 % (5)	10
3	0 %	0 %	7 % (1)	36 % (5)	57 % (8)	14
4	0 %	33 % (3)	11 % (1)	11 % (1)	44 % (4)	9
5: Højt konfliktniveau med eks-samleveren i dag	11 % (2)	22 % (4)	22 % (4)	33 % (6)	11 % (2)	18

Chi2 = 0,034

Til gengæld har brugernes helbred, boligsituation, samvær med børnene, erhvervs-situation eller økonomi i dag ingen signifikant betydning for vurderingen af mandecentrets rådgivning. Heller ikke brugernes alder, etniske baggrund eller uddannelsesniveau har signifikant betydning for deres vurdering af centrets støtte og hjælp.

For at få en samlet vurdering af de stærkeste faktorer i forhold til udbyttet af mandecentrets rådgivning er der blevet foretaget en lineær regressionsanalyse med spørgsmålet om informanternes vurdering af mandecentrets rådgivning som den afhængige variabel, og alle de nævnte faktorer med signifikant betydning for vurderingen som de uafhængige variable. Det vil sige, at det undersøges, hvorvidt vurderingen af rådgivningen afhænger af disse baggrundsfaktorer. Analysen viser, at det særligt er 4 af de ovennævnte faktorer, der har betydning for vurderingen af rådgivningen. Således har brugerne haft mest udbytte af mandecentrets hjælp, hvis de har:

- Haft individuelle samtaler med en kontaktperson fra mandecentret
- Haft mulighed for at arbejde med sig selv på mandecentret
- Fået hjælp fra mandecentret i forhold til personlige problemer
- Et lavt konfliktniveau med eks-samleveren i dag

Hvad er brugerne tilfredse med?

Personalets oplevelse af, hvad der giver tilfredse brugere, er, at det handler om, at brugerne bliver hørt, set og ”rummet” på mandecentret. At blive rummet vil blandt andet sige at blive accepteret - lige gyldig hvad man har med sig i bagagen.

At blive accepteret og bekræftet peger flere brugere også på som afgørende. En fortæller, hvad han fik ud af mandecentrets tilbud:

Jeg fik det, jeg gik efter. Jeg fik en bolig. Jeg fik et frirum, den tid jeg havde brug for. Jeg fik en bekræftelse af, at jeg godt kunne komme videre. (...) Måske også hjælp til at jeg er kommet hertil, gennem den - pudsigt nok - meget positive udvikling jeg har været igennem samtidig med skilsmissem. De afkravede ingen forklaring, de var bare meget bekræftende. Uden at nedgøre det. De var gode til samtaler, coaching. Det oplevede jeg som godt, og jeg er sikker på, at det har gjort en forskel.

Flere af de interviewede brugere peger på, at de efter kontakten med mandecentret er blevet bedre til flere ting i forhold til at få dagligdagen til at fungere. Flere peger også på, at det nok ikke kun er mandecentret, der har forårsaget den positive ændring, men at mandecentret bestemt har været en del af det:

Min livssituation er klart blevet bedre, min livskvalitet, min livsglæde er klart bedre i dag. Og det har de været en medvirkende årsag til.

Både tidligere beboere og brugere af rådgivningen peger på, at mandecentret er et rart sted at komme, hvor der er en god stemning: ”... jeg synes, det var sådan et åbent og venligt og meget uformelt miljø at komme ind i.”

Mange af de interviewede brugere påpeger desuden, at det vigtige, de har fået ud af mandecentret, er at få, hvad de formulerer som et frirum, en mulighed for at puste ud, et refugium eller en mulighed for at få sat livet sammen igen:

Jeg synes helt grundlæggende, at jeg har fået et mere positivt livssyn. Man kommer ind på et tidspunkt, hvor jeg synes, at hele mit liv er faldet fra hinanden. Så synes jeg, det bliver ligesom sat sammen igen. Så der trods alt er et eller andet liv, som man kan gå videre med og bruge til noget.

3.4 Nye tiltag?

Generelt ser der fra brugernes side ud til at være interesse i flere nye former for tiltag på mandecentret. Næsten halvdelen af brugerne ville for eksempel være interesseret i at deltage i foredrag om mænd, mens ca. 1/3 gerne ville have benyttet sig af besvarelse af konkrete spørgsmål via nettet, samvær med andre mænd, madlavning for mænd og samvær med fædre og børn, hvis der havde været sådanne aktiviteter:

Hvilke nye tiltag ville brugerne have benyttet sig af, hvis mandecentret havde haft dem?	% /antal
Foredrag om mænd	46 % (26)
Besvarelse af konkrete spørgsmål via nettet	35 % (20)
Samvær med andre mænd	32 % (18)
Madlavning for mænd	32 % (18)
Samvær med fædre og børn	30 % (17)
Sportsaktiviteter eller motion	26 % (15)
Rådgivning udelukkende via nettet	23 % (13)
Ingen af disse tiltag	16 % (9)

40 % (17) af de etniske danskere er interesseret i foredrag om mænd, mens 64 % (9) af brugerne med etnisk minoritetsbaggrund er interesseret i foredrag. Ligeledes er brugere med etnisk minoritetsbaggrund (36 %, 5) mere interesseret i sportsaktiviteter eller motion på mandecentret end brugere med etnisk dansk baggrund (23 %, 10). Til gengæld er brugere med etnisk dansk baggrund (40 %, 17) mere interesseret end brugere med etnisk minoritetsbaggrund (21 %) i besvarelse af konkrete spørgsmål via nettet.

4 Metode, data, informanter og teori

4.1.1 Spørgeskemaundersøgelsen

Evalueringens data kommer fra en spørgeskemaundersøgelse og en interviewrunde. mandecentret har selv gennemført dataindsamlingen i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen ved hjælp af softwareprogrammet defgo.net.

Inden mandecentret færdiggjorde spørgeskemaet fik SUS lejlighed til at kommentere på spørgsmålene. Efter færdiggørelse af dataindsamlingen har SUS overført data til statistikprogrammet SPSS med henblik på udarbejdelse af de statistiske analyser og beskrivelser.

2 studerende, som begge kender – og stadig er tilknyttet - mandecentret har i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen forsøgt at kontakte i alt 255 mænd. 248 personer er forsøgt kontaktet ved opringning og 7 nuværende beboere har fået koder til spørgeskemaet udleveret gennem mandecentrets interne postsystem. Herudover er 1 person blevet kontaktet af en coach fra mandecentret. Der er således et bortfald på 86 brugere i forhold til det oprindelige antal brugere på 342 personer. Bortfaldet skyldes enten, at der aldrig er startet et egentligt forløb op, at de pågældende brugere ligger uden for målgruppen eller, at mandecentret mangler kontaktoplysninger med mere, hvilket fremgår af nedenstående tabel:

Personer, der er forsøgt kontaktet til	Antal
I alt brugere på mandecentret, bruttoliste	342
<i>Udgået af bruttoliste:</i>	
- Ingen kontaktoplysninger	19
- Ikke påbegyndt forløb: udenfor målgruppen, henvist til andre tilbud, kom ikke til samtale m.m.	53
- Henvendte sig for en snak, spørgsmål der kunne besvares umiddelbart, ringet for en ven m.m.	12
- Dobbelt registrering	2
- Bortfald i alt:	86
Personer der er søgt kontakt til i alt:	256

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført således, at mandecentret har ringet til mændene. Såfremt mændene har haft lyst til at deltage i evalueringen, har de fået udleveret en kode, som har givet adgang til det elektroniske spørgeskema. Hver bruger har kun kunnet udfylde skemaet én gang. mandecentret har forsøgt kontakt til samme bruger ved 3 opringninger på forskellige tidspunkter. Såfremt der ikke var opnået kontakt efter de 3 opringninger, udgik brugeren af undersøgelsen. Personer med både fastnetnummer og mobilnummer er forsøgt kontaktet 3 gange på hvert nummer. Der er ikke opnået kontakt til i alt 121 brugere, hvilket bl.a. kan skyldes, at mandecentrets telefonoplysninger på brugeren ikke længere er anvendelige. Rundringningen foregik over en periode på 3 uger.

Personer, der har ønsket hjælp til udfyldelse af skemaet, er kommet på mandecentret og har udfyldt skemaet sammen med én af opringerne. Dette har for eksempel været brugere uden edb-kendskab og brugere med sproglige barrierer (spørgeskemaet var kun udarbejdet på dansk). Brugere uden edb-adgang har fået spørgeskemaet tilsendt og returneret det i en svarkuvert, hvorefter mandecentret har indtastet skemaet.

64 informanter har i alt deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. Men ikke alle spørgsmål er blevet besvaret af alle 64 % sætterne i den følgende analyse er udregnet efter det antal informanter, der har besvaret hvert enkelt spørgsmål. For at klargøre hvor mange der er tale om, er antallet tilføjet i parentes ud for hver % sats. Informanterne repræsenterer 25 % af de 256 brugere, som der er søgt kontakt til.

4.1.2 mandecentrets egen database

Udover data fra spørgeskemaundersøgelsen indgår også data fra mandecentrets egen database i undersøgelsen. I databasen registreres mandecentrets beboere og brugere af rådgivningstilbuddet. Databasen indeholder bl.a. oplysninger om brugernes navne, kontaktoplysninger, antal børn, tidspunkt for ind- og udflytning, om personen har dansk oprindelse, alder på henvendelsestidspunktet med videre. Oplysninger fra databasen er blevet benyttet for at vurdere i hvilket omfang deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen er repræsentative for mandecentrets brugere som helhed (repræsentativitetsanalyse).

De deltagende brugere optræder fuldstændig anonymt i hele evalueringen, som heller ikke indeholder følsomme personlige oplysninger, informanterne ikke selv har ønsket at dele.

4.1.3 Kvalitative interview

SUS har indsamlet undersøgelsens kvalitative data.

Der er gennemført 8 kvalitative interviews med brugere af mandecentret, hvoraf 3 personer er tidligere eller nuværende beboere, og 5 personer modtager eller har modtaget støtte fra rådgivningstilbuddet. Endvidere har SUS interviewet mandecentrets forstander, Boligfonden for enlige mødre og fædre samt gennemført en workshop med 3 fra mandecentrets personalegruppe.

Informanterne til de kvalitative interviews med brugerne er udvalgt på baggrund af en liste udleveret til SUS af mandecentret med telefonnumre på i alt 10 personer fra bofællesskabet og 13 personer fra rådgivningstilbuddet. På listen optrådte både nuværende og tidligere brugere. I forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen havde de 23 personer givet udtryk for, at de gerne ville deltage i evalueringen. Den ene af studenterne, som var med til at gennemføre rundringningen i forbindelse med spørgeskemaundersøgelsen, har udarbejdet listen med kontaktoplysninger på de 23 personer. Udgangspunktet for udvælgelsen af de 23 personer er, at de repræsenterer typiske problemstillinger i det daglige arbejde på mandecentret.

De 23 mænd er forsøgt kontaktet telefonisk gentagne gange. 9 personer svarede ikke. 1 person ønskede ikke at deltage. 13 personer gav udtryk for ønske om at deltage i et kvalitativt interview, hvoraf 8 personer blev reelt interviewet. SUS har indgået aftale om i alt 18 interviews, men 8 gange er brugeren ikke kommet til det aftalte interview, og 2 gange har brugeren aflyst dagen forinden. Såfremt brugeren ikke er kommet til interview, er de forsøgt kontaktet igen, hvorefter der i flere tilfælde er aftalt et nyt interview.

Interviewene med brugerne har varet 1-2 timer og har taget udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide med spørgsmål om personens baggrund, erfaringer med mandecentret, løsning af personens problemer med mere (se bilag 1).

Interviewet med mandecentrets forstander er ligeledes gennemført på baggrund af en semistruktureret interviewguide med spørgsmål om mandecentrets formål og vision, organisering og indsats, udfordringer og barrierer samt samarbejde.

Workshoppen med personalet tog udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide samt enkelte opgaveøvelser. Fokus for workshoppen var en diskussion og drøftelse af mandecentrets metoder, barrierer og udfordringer, faglighed og kompetencer. Workshoppen blev gennemført som et halvdagsseminar. Der deltog 3 ud af 5 personaler, hvoraf 1 er vikar på mandecentret.

Interviewet med en medarbejder fra Boligfonden for enlige mødre og fædre er gennemført på baggrund af en semistruktureret interviewguide med spørgsmål om samarbejds punkter og berøringsflader samt af Boligfonden for enlige mødre og fædres opfattelse af mandecentrets indsats, metoder, resultater og udviklingsbehov. Det var oprindeligt hensigten at interviewe 5-6 samarbejdspartnere. Der er kun gennemført interview med Boligfonden for enlige mødre og fædre, da bl.a. medarbejdere fra socialcentre i Københavns Kommunes ikke mente, at det var relevant at deltage, fordi der sjældent foregår et egentligt samarbejde mellem kommune og mandecentret om den enkelte mands sag. At der ikke foregår et egentligt samarbejde skyldes dels, at en del af brugerne ikke kontakt til kommunen, men også – i de tilfælde hvor de har kontakt – at mandecentrets holdning og metode er, at kontakten med kommunen er den enkelte brugers eget ansvar.

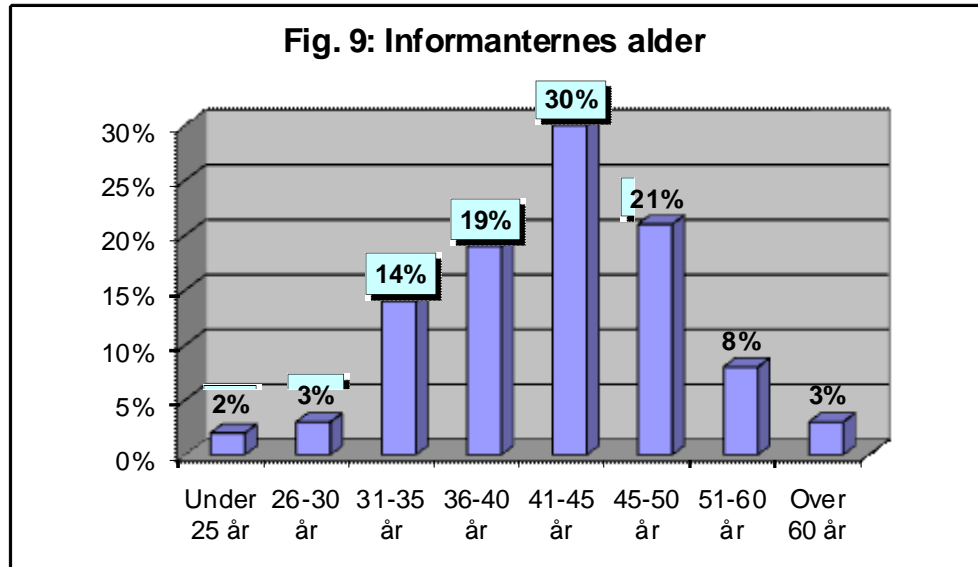
Alle interviews er optaget på en digital optager og er efterfølgende blevet skrevet ud.

4.1.4 Informanterne – hvem er de?

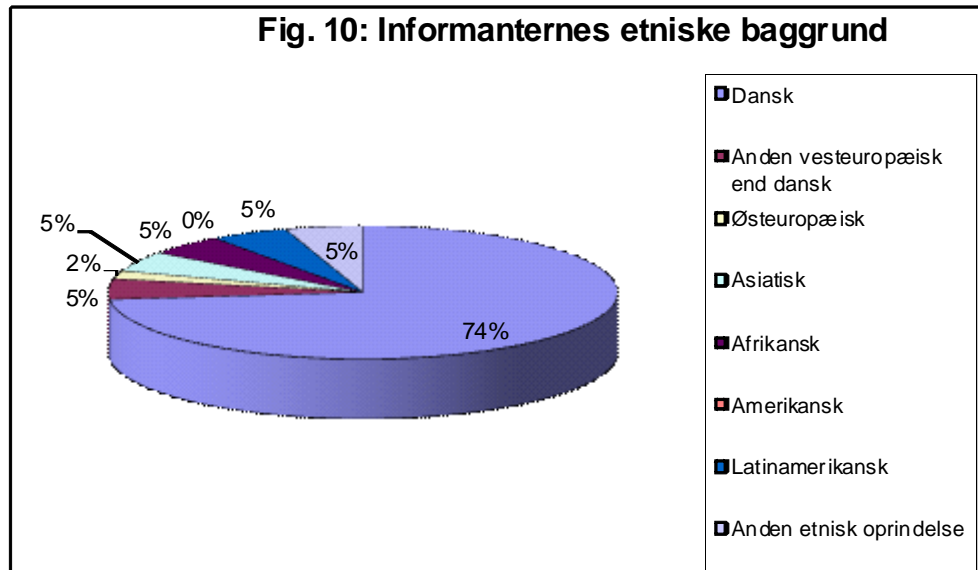
De 64 deltagere i spørgeskemaundersøgelsen er, eller har alle været, brugere af mandecentrets rådgivning og repræsenterer dermed knap 19 % af de 342 brugere, mandecentret har haft i alt igennem sin eksistens. 27 % (17) af dem bruger på nuværende tidspunkt stadig et eller flere af mandecentrets tilbud, mens størstedelen (73 %, 46) ikke længere benytter mandecentrets tilbud.

11 % (7) af informanterne har boet i mandecentrets bofællesskab, hvilket er en lille overrepræsentation i forhold til det samlede billede af mandecentrets brugere, idet det kun er 8 % (28) af de 342 brugere, der endnu har boet i bofællesskabet. 64 % (18) af den samlede gruppe af beboere i mandecentret er af etnisk dansk oprindelse, mens det kun er 43 % (3) af de 7 informanter, der har boet i bofællesskabet, der er af etnisk dansk oprindelse. Spørgeskemaundersøgelsen har med andre ord også en lille overrepræsentation af etniske minoriteter blandt beboerne på mandecentret i forhold til det samlede billede af beboere.

Nedenstående søjlediagram viser, at størstedelen af informanterne (84 %) er mellem 31 og 50 år. Næsten 1/3 er mellem 41 og 45 år. Eftersom mandecentrets registrering af samtlige brugeres alder viser en gennemsnitsalder på 40 år, må gruppen af informanter siges at være meget repræsentativ for den samlede gruppe af mandecentrets brugere, hvad alder angår.

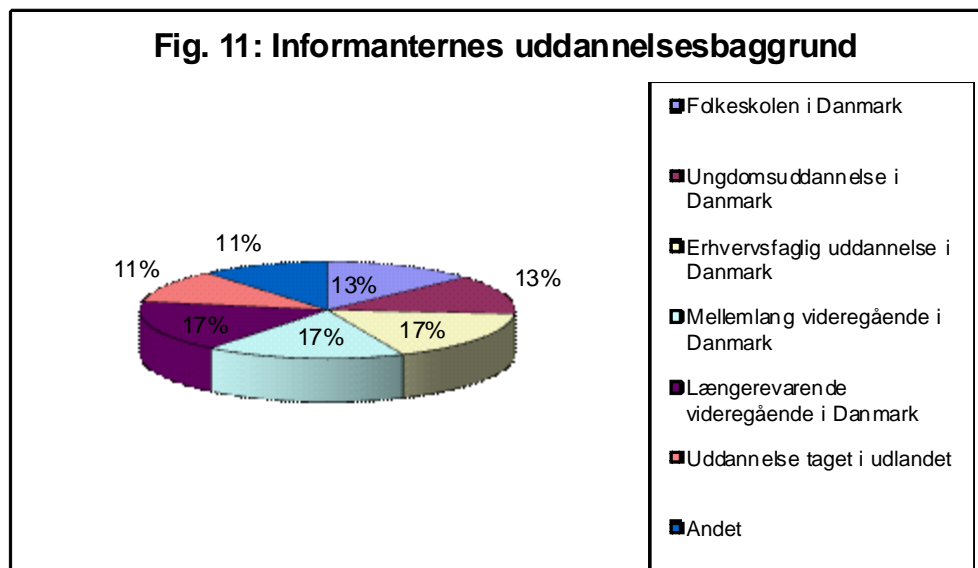

73 % af informanterne er etniske danskere, mens 5 % er af anden vesteuropæisk baggrund, 5 % af asiatisk baggrund, 5 % har afrikansk baggrund, 5 % har latinamerikanske rødder, 2 % er etniske østeuropæere, og 5 % er af anden etnisk oprindelse, som dækker over kurdisk baggrund eller dobbelte nationaliteter.

Ifølge mandecentrets registrering af samtlige brugere er 71 % etniske danskere. Gruppen af informanter må derfor også siges at være repræsentativ for mandecentrets samlede gruppe af brugere på dette punkt.

Informanterne har, som lagkagediagrammet nedenfor viser, taget en jævn fordeling af forskellige uddannelser i Danmark eller i udlandet. Kategorien ”Andet” omhandler blandt andet under uddannelse, som som kok, som beklædningsdesigner, HF enkeltfag, diakon, og en informant er i øjeblikket murerlærling:

Sammenligner vi med den mandlige del af befolkningen i øvrigt, ser vi interessante forskelle. 26 % af den mandlige del af befolkningen i alderen 20-64 år har folkeskole som højest fuldførte uddannelse, hvorimod det kun gælder 13 % af informanterne. 38 % af danske mænd har en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket kun er tilfældet for 17 % af informanterne. 16 % af mændene i befolkningen har en mellemlang eller en længerevarende videregående uddannelse, hvorimod dette gør sig gældende for 34 % af informanterne.

Generelt er der således en overvægt af personer med mellemlang eller længerevarende uddannelse blandt mandecentrets brugere sammenlignet med mændene i befolkningen i øvrigt, ligesom der er færre med en erhvervsfaglig uddannelse eller folkeskolen som højest fuldførte uddannelse.

De 8 brugere, der deltog i de kvalitative interviews, har eller er alle brugere af mandecentrets forskellige tilbud. 2 personer – var på interviewtidspunktet - aktive brugere af mandecentret. 3 personer har eller er tilknyttet bofællesskabet og 5 personer har eller er tilknyttet rådgivningstilbuddet. De er mellem 31-56 år. 5 af personerne er etniske danskere, mens 3 af personerne kommer fra andre EU-lande. De er alle i arbejde. 3 personer er ufaglærte, og 3 personer er selvstændige.

Selv om informanterne, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, ikke afviger fra mandecentrets samlede brugergruppe på afgørende variable som alder og etnicitet, kan der være tale om afvigelser på andre væsentlige forhold som for eksempel uddannelse, hvilken type af tilbud personen har benyttet på mandecentret og så videre. På den baggrund er det vigtigt at fortolke konklusionerne og vurderingerne i det følgende med forsigtighed. Endvidere er det bemærkelsesværdigt, at personerne, der har deltaget i forhold til etnisk baggrund, ikke kan siges at være repræsentative for mandecentrets samlede brugergruppe, eller for personerne der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen.

4.1.5 Analysemetoder

Der er blevet foretaget en første analyse af data fra spørgeskemaundersøgelsen før gennemførelsen af de kvalitative interview med henblik på at søge emner af interesse for interviewene. Ligeledes har indhentningen af de kvalitative data inspireret den endelige analyse af de kvantitative data således, at de kvantitative og kvalitative data støtter, nuancerer og perspektiverer hinanden gennem hele analysen.

Svarene fra spørgeskemaundersøgelsen er blevet behandlet i statistikprogrammet SPSS. Ved de multivariate analyser er der benyttet chi2-test til at måle sammenhængenes signifikans for at kontrollere resultaternes ”pålidelighed” i forhold til den samlede population samt gammatest til at måle sammenhængenes styrke. Der er anvendt en signifikansværdi på 0,05. Endelig er der foretaget regressionsanalyser for at belyse, hvilke baggrundsfaktorer der har stærkest indflydelse på de afhængige variable. Det vil for eksempel sige, hvad der har haft størst indflydelse på brugernes vurdering af mandecentrets rådgivning blandt alle de baggrundsfaktorer, der har vist sig at have betydning for vurderingen af rådgivningen.

Statistiske analyser eller ”krydsninger af variable”, der ikke viser signifikans, fordi der er for få informanter, der har svaret på de pågældende spørgsmål, er generelt ikke taget med i analysen, med mindre de er væsentlige for at afdække formålet med evalueringen og har en ren deskriptiv værdi.

Data fra interviewene med brugere, personale, forstander og Boligfonden for enlige mødre og fædre er kodet og analyseret ved hjælp af databehandlingsprogrammet N’vivo.

4.1.6 Effekt- og procesevaluering

Evalueringen af mandecentret er en *evaluering* forstået som en:

”systematisk indsamling af informationer og data, der giver grundlag for at skabe viden om gennemførelse, organisering, og virkninger af konkrete indsatser, der er sat i værk for at påvirke forhold i samfundet. Evalueringer gennemføres med henblik på praktisk anvendelse, hvilket kan ske gennem formidling af resultater undervejs eller efter at evalueringen er gennemført” (Rieper (red.) 2004:16).

Evalueringen af mandecentret indeholder to spor; et effekt- og et processpor.. Mens effektevalueringer finder effekten – eller resultater - af en indsats, finder procesevalueringer fremmende og hæmmende forhold for at opnå en effekt fra en indsats (Rieper (red.) 2004:57). Det er almindeligvis umuligt at gennemføre en god effektevaluering, hvis man ikke ved, hvilke forhold der har betydning for at opnå en effekt, dvs. en god teori – og det er netop, hvad procesevalueringen kan bidrage med. Hvor effektevalueringer med statistiske analyser kan have fokus på tal, så kan procesevalueringer supplere med ord og begreber (Rieper (red.) 2004).

5 Litteraturhenvisninger

Rieper, Olaf (red.) 2004: ”Håndbog i evaluering. Metoder til at dokumentere og vurdere proces og effekt af offentlige indsatser”. AKF Forlaget.

Hvidtfeldt, Ulla Arthur;
Hansen, Anders Blædel
Gottlieb; Grønbæk,
Morten & Tolstrup,
Janne Schurmann. 2008: ”Alkoholforbrug i Danmark – Kvantificering og karakteristik af storforbrugere og afhængige”. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Geerdsen, Lars Pico;
Koch-Nielsen, Inger;
Vinther, Henrik;
Christensen, Ivan
& Christensen,
Vibeke T. 2005: ”Ud af Hjemløshed – Om livet efter ophold på en institution for hjemløse”. Socialforskningsinstituttet. Rapport 05:02. København

Benjaminsen, Lars
& Christensen, Ivan.
2007 ”Hjemløshed i Danmark – National Kortlægning.” Socialforskningsinstituttet. Rapport 07:22. København.